

ZIVOTE

KULTURNÉ SPOLEČENSKÝ ČASOPIS STYCZEŃ • JANUÁR • LEDEN • CÍSLO 1/1976 ROČNÍK 19 cena 1 zł

VŠETKÝM KRAJANKÁM I KRAJANOM A ICH RODINÁM,
VEL'Á, VEL'Á ŠTASTIA V OSOBNOM ŽIVOTE,
ÚSPЕCHOV V PRÁCI A V ĎALŠOM ROZVÍJANÍ
NAŠEJ KRAJANSKEJ PÔSOBNOSTI

V NOVOM ROKU 1976 ŽELÁ

UV KSCaS a REDAKCIA

Naivný muž priniesol raz ráno svojej žene húsku a povedal:

— Upeč mi túto húsku, keď prídem večer z roboty, zajem si.

Žena ju oškubala, očistila a pripravila. No poludní prišiel jej milenec. Keď odchádzal, opýtal sa jej, aké jedlo by mal priniesť svojim priateľom. Podíval sa do rúry a zazrel tam pečenú húsku.

— To je pre môjho muža — povedala žena.

— Aj ja by ju chcel — povedal milenec. — Ak mi ju nedáš, viac fa nechcem.

Mileneč odišiel s húskou.

Večer si muž sadol za stôl a povedal:

— Prines mi tú húsku.

— Akú húsku? pýta sa žena.

— No tú, čo som priniesol ráno — povedal muž. — Dones mi ju.

— Myslíš to vážne? — pýta sa žena. — Nedorušol si mi nijakú húsku. Možno sa ti to snívalo.

— Prines mi tú húsku! — zakričal muž.

Žena začala vŕeňať:

— Môj drahý muž stratil rozum. To, čo som mu snívalo, považuje za hotovú, skutočnú vec.

Zbehli sa susedia a uverili žene. Muž nepovedal už nič a šiel spať hladný. Zjedol len kúskok chleba se syrom a zapil vodou.

Na druhý deň zase priniesol žene húsku a spýtal sa:

— Je toto húška?

— Je — povedala žena.

— A nesnívá sa mi to?

— Nie.

— Je toto húškina hlava?

— Je.

— A krídla?

— Ano.

— Perie?

— Ano.

Obrátil sa k nim a povedal:

— Upečieš ju a večer, keď sa vrátim, zajem si z nej.

Žena húsku pripravila. Ale prišiel aj milenec.

— Aj dnes máš húšku? opýtal sa.

— Cítim, ako vonia.

— Dnes si ju nemôžeš vziať. Muž mi urobil včera strašnú scénu. Máme fa rada, ale dnes ti húšku nemôžem dať.

— Bud ma máš rada, alebo nemáš! — povedal milenec. — Bud húšku dostanem, alebo viac neprídeš.

A opäť si ju odniesol so sebou.

— Prines mi húšku! — povedal večer muž žene.

— Úbohý muž! — vykrikla žena. — On sa naozaj zbláznil. Húšku, húšku. Akú húšku? Nemám nijakú húšku. Môj úbohý, úbohý muž! Susedia sa zase zbehli a zase verili žene. Muž išiel spať hladný.

Nasledujúce ráno zase kúpil húšku. Najal si vysokého chlapa, aby mu odniesol húšku v no-

ši na hlave. Objednal aj šesť muzikantov, ktorí obstúpili vysokého chlapa a vyhľávajúce odpredali ho až do domu spominaného muža. Pravda, na to sa zbehli susedia.

A potom obstálo jeho dom množstvo ľudí. Obrátil sa k nim a povedal:

— Susedia ľudia, vojaci a všetci ostatní, nebo je hore, ryby sú v mori, podivajte sa na húsku.

Vzal nošu z hlavy vysokého chlapa a všetkým ju ukázal.

— Húška! — zborove zvolali.

A podal húšku svojej žene.

— Teraz tú prekliatú vec upeč — chcem ju zjesť. Žena húsku očistila a upiekla. Prišiel aj milenec. Nastala nežná scéna: silzy, bozky, objímanie, zase silzy, ešte bozky, a milenec odišiel aj s húskou.

Muž stretol v meste svojho starého priateľa a povedal mu:

— Pod' ku mne. Žena peče húšku, prinesie mi si aj niečo na vypitie a budeme sa mať dobré.

Ked' prišiel domov aj s priateľom, opýtal sa ženy:

— Upiekla si tú húšku?

— Ano, povedala žena — tam je v rúre.

— Dobre, povedal muž. — Ved' ty nie si zlá žena. Najprv si s priateľkom po kalíšku vypijeme a potom sa pustíme do húsky. Keď vypili niekoľko kalíškov, muž povedal:

— V poriadku, prines tú húšku.

Žena povedala:

— Nemám chleba. Chod' po chlieb, prines.

Húška nie je dobrá bez chleba.

— V poriadku! — povedal muž a odišiel.

Vtedy žena povedala mužovmu priateľovi:

— Môj muž je blázon. Nemáme nijakú húšku. Priviedol fa sem a zabije ta týmto nožom a vidličkami. Najlepšie bude, ak hned' odídeš.

Priateľ odišiel. Keď sa muž vrátil pýtal sa, kde je priateľ i húška.

— Tvoj priateľ ušiel s húskou — povedala žena. — Co je to za priateľa, a ja som sa celý deň trápila, aby som ti prichystala dobrú večeru.

Muž vzal nož a vidličky a vybehol na ulicu. V diaľke videl priateľa, ako beží, a zavolal za ním:

— Len prisia a trtol, priateľ môj, nič iné nechcem.

— Panebože — povedal si priateľ, — ten sa načisto zbláznil. A pustil sa utekať, ako len stačil. Muž už nevládal. Unavený sa vrátil domov k žene. Ešte raz si zajedol chleba a syra a po tejto jednoduchej večeri si ešte vypil.

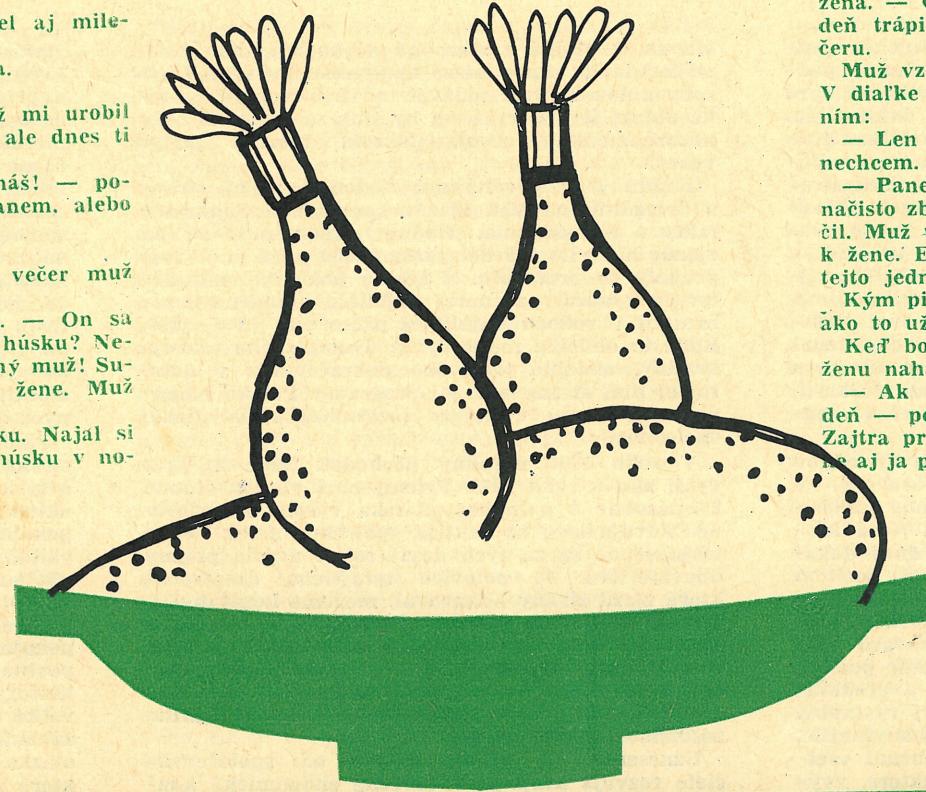
Kým pil, skutočnosť mu vystupovala pred očami, ako to už pod účinkom alkoholu býva.

Keď bol už celkom spitý, zdvihol sa a mlátil ženu naháňajúc ju pred sebou:

— Ak musí mať tvoj milenec húšku každý deň — povedal — tak si mi to mohla povedať. Zajtra prinesiem dve húsky, aby som si konečne aj ja pochutnil.

PEČENÁ HÚSKA

Viliam Saroyan

... Z tejto tribúny tlmočím vám, celej Polskej zjednotenej robotníckej strane, ktorá vo svojich radoch združuje takmer 2,5 miliona presvedčených bojovníkov za socialistické ideály, úprimný bratský pozdrav a prejavu bratskej solidarity 15,5 milióna sovietskych komunistov!

VII. zjazd vašej strany hodnotí výsledky zodpovedného obdobia rozvoja ľudového Poľska. V správe súdruha Edwarda Giereka bola rozvinutá rozsiahla panoráma úspechov strany a ľudu, výrazne a plasticky boli ukázané impozantné zmeny, ktoré nastali v posledných rokoch vo všetkých oblastiach života poľskej spoločnosti.

Právom vašich priateľov, právom spolubojovníkov, ktorí sa radujú z úspechov a ktorým sú starosti priateľov vlastnými starostami, vám chceme povedať: poľskí komunisti majú všetky dôvody byť hrdí na výsledky svojej činnosti.

Mám na mysli nie len konkrétné činy uplynulej päťročnice, ale takisto ovzdušie, ktoré teraz jestvuje v krajinе, upevnenie autority strany, aktívnu podporu, ktorú pracujúci prejavujú politickej línií jej ústredného výboru na čele s významným predstaviteľom ľudového Poľska, socialistického spoločenstva a svetového komunistického hnutia, súdruhom Edwardom Gierekom.

Niet pochýb o tom, že poľskí komunisti splnia všetko, čo si uložili. Robotnícka trieda, rolníctvo,

inteligencia a ľudia všetkých generácií vedení svojou marxisticko-leninskou stranou, vybudujú rozvinutú socialistickú spoločnosť na poľskom území. Z celého srdca vám, drahí súdruhovia, želáme úspech v tejto historickej práci!...

... Plným právom môžeme povedať, že tradícia revolučnej solidarity týchto takých už vzdialených čias žijú v našich dnešných skutkoch v epoce výstavby socializmu a komunizmu. Prejavujú sa v bojovej jednote našich strán, v pevnom politickom zväzku našich štátov, v nerozbornom priateľstve sovietskeho a poľského ľudu.

Mnohostranná sovietsko-poľská spolupráca sa už dávno stala významným faktorom v postupe oboch krajín vpred. Od jednej päťročnice k druhej sa množia jej výsledky a rozširuje sa jej akéne pole...

... Čoraz širšia a plodnejšia je výmena skúseností socialistickej a komunistickej výstavby. Rozvíjajú sa styky medzi stranami a spoločenskými organizáciami, medzi ústrednými úradmi a výrobnými kolektívmi. To všetko vedie k ďalšiemu zjednocaniu našich národov a upevňuje u miliónov Poliakov a sovietskych ľudí pocity skutočného súdružstva, bratstva a vzájomného záujmu na úspechoch druhého...

Z prejavu generálneho tajomníka ÚV KSSZ L. Brežneva na VII. zjazde PZRS

... VII. sjezd potvrdil, že naše strana je veľkou, pevnou s náromem sloučenou silou, schopnou otevriť rozlehle horizonty, podjímať a uskutečňovať nové a ctižádostivé úkoly...

Naše strana slúží národu, jeho prospěch — to je nás nejdôležitejší cíl. S myšlenkou na to a s hlubokým pocitem této povinnosti jsme nakreslili program rozvoje našej země v následujúcim pětiletí. Tento program adresujeme celému národu...

Jdeme — drazí rodáci — cestou dynamickej, socialistického rozvoje našej vlasti. Na této ceste jsme přebudovali naši zemi, vytvořili jsme její nový potenciál, nové životní podmínky. Jsme hradi na nás společný pracovní výsledek, na vše, co jsme dosahli v hospodářství, osvetě a kultuře, ve všech oblastech. V týchto úspěších vidíme — a vždy musíme vidět — nikoliv důvod k samouspořojení, ale potvrzení velkých tvůrčích možností našeho národa budící optimismus a výchozí bod k stále lepší práci...

Současnost a budoucnost vlasti je v našich rukou — drazí rodáci! Sjednocení společnou myslí a činem, pevně a vytrvale budujeme blahobyt našeho společenství, stále lepší podmínky rozvoje pro nová pokolení, budujeme sílu socialistického Poľska.

S touto vůdcí myšlenkou, s tímto vyzáváním přistupujeme k realizaci usnesení VII. sjezdu.

Ze záverečného projevu prvního tajomníka ÚV PSDS Edwarda Gierka na VII. sjezdu

Prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gerek s delegátmi na VII. zjazd strany

ÚLOHY PRE DNEŠOK A ZAJTRAJSOK

VII. zjazd Poľskej zjednotenej robotníckej strany skončil pracovité rokovania. Každodenné podrobne správy zo zjazdového fóra znamenali pre každého občana našej krajiny nielen informáciu, ale aj potvrdenie našich myšlienok a odzrkadlenie názorov. Strana — vedúca sila národa — predložila na svojom VI. zjazde pred štyrmi rokmi atraktívny program rýchleho rozvoja všetkých oblastí ekonomickej a spoločenskej života. Tento program mal konkrétny cieľ, aby v našej krajine sa ľuďom žilo lepšie a blahobytnejšie, aby Poľsko silne, aby sa upevňoval socialistizmus. Nezabúdajme, že sme mali tažkosti, ale program strany, logický vo svojej konštrukcii, ktorého obsah zodpovedal pracujúcim miest a vidieka, zmobilizoval našu spoločnosť k rýchlemu prekonaniu týchto tažkostí, k tvoreniu v nových podmienkach nových hodnôt.

Boli to plodné roky. Zoznam tvorivých výsledkov a premien v rokoch 1971—1975 je obrovský. V mnohých odvetviach boli plánované úlohy prekročené. Práca týchto rokov ukázala nám a svetu, ktorý pozorne sleduje tieto premeny, že dnes dokážeme veľa a v budúcnosti ešte viac. S pocitom hrdosti sme dňa 8. decembra m.r. počúvali programový referát Politického byra ÚV PZRS, ktorý predniesol prvý tajomník súdruh Edward Gerek: Ústredný výbor zvolený na VI. zjazde podáva správu z realizácie vtedajších uznesení a predkladá návrh programu ďalšej socialistickej výstavby. Naša spoločnosť žije dnes lepšie, blahobytnejšie, ako pred piatimi rokmi. Rast miezd zahrnul všetkých zamestnaných v socialistickom sektore, zvý-

sili sa invalidné a starobné dôchodky, ako aj sociálne dávky. Sprevádzal to dynamicky rozvoj výroby a tovarových dodávok na trh. Neexistuje taká oblasť života, v ktorej by sme za posledné roky nezaznamenali rozvoj, pokrok, tvorivý pohyb vpred.

Každú tézu prednášanú vedením našej strany a delegátmi na VII. zjazde sprevádzali konkrétné fakty a zdôvodnenia. Hodno pripomienúť, že na zjazde hovorilo 886 delegátov a 690 prihlásilo svoje prejavy do protokolu. Z týchto bohatých materiálov sa vynára tvar našej najbližšej budúcnosti zahrnutej v rokoch najbližšej päťročnice 1976—1980. Bude to obdobie mimoriadne dynamického rozvoja krajiny, obdobie tvorivého pokračovania v doterajšej línií strany a v jej programe. Poľsko nastúpi novú etapu výstavby rozvinutej socialistickej spoločnosti.

V roku 1980 národný dôchodok bude 2,3-krát vyšší ako v roku 1970. Priemyselná výroba stúpne 2,5-násobne a polnohospodárska výroba 1,5-násobne. Zdvojnásobí sa taktiež spotrebny fond. Skoro trojnásobne sa za tých desať rokov zvýšia príjmy obyvateľstva. Z polovice terajšieho desaťročia, ktoré zjazd strany bilancoval, môžeme konštatovať, že táto koncepcia ďalšieho rozvoja je veľkolepá a zároveň reálna. Jej obsah najlepšie vyjadruje heslo „Za ďalší dynamicky rozvoj socialistickej výstavby, za vyššiu kvalitu práce a podmienok života národa“, ktoré bolo vedúcou myšlienkou zjazdu, zosobňovalo jeho obsah.

Uznesenie VII. zjazdu načrtlo o.i. spoločenské ciele rozvoja krajiny. Všeobecné ekonomicke kon-

štátacie zahrnuté v uznesení nadobúdajú už konkrétny obsah, ktorý si každý z nás môže ozrejniť a prirovnáť k svojej aktuálnej situácii a svojim osobným plánom. Rast priemernych reálnych miezd o 16 až 18 percent v tejto päťročnicii a súčasne zaistenie intenzívneho rastu najnižších miezd poukazuje na to, že jedným z hlavných smerov bude pozdvihovanie úrovne života celej spoločnosti. Avšak mzdy budú stále viac závisieť na produktivite a predovšetkým kvalite práce. V našom vedomí sa musí upevniť to, že dobrá práca, jej vysoká kvalita — to je základný prameň rastu životnej úrovne. Výroba činnosť v meste a na vidieku — tá so značkou najvyššej kvality — bude sa stretávať so všeobecným uznaním. Bude dôležitým prostriedkom pre dosiahnutie plánovaných cieľov.

Medzi dôležitými cieľmi spoločenskej politiky strana prikladá mimoriadny význam starostlivosti o tých všetkých, ktorí svoj doterajší život venovali aktuálnemu dobru celého národa a dobru budúcich pokolení. Veteráni boja a práce, dôchodcovia a invalidi, celé staršie generácie budú obklopené ešte väčšou starostlivosťou, ktorá sa prejaví v konkrétnych formách — od hmotného zabezpečenia až po to všetko, čo nazývame jednoducho zabezpečením pokojnej staroby. Zdôrazňuje sa, že je to morálna povinnosť celej spoločnosti, základné meradlo jej kultúry a vyspelosti. Naša strana prikladá zároveň veľkú dôležitosť a význam upevňovaniu rodiny ako základnej buňky spoločnosti. S tým sa úzko spája otázka zaistenia žene čestného miesta v spoločnosti, ktoré jej patrí. Výdatne sa zlepšia podmienky prá-

VII. ZJAZD PZRS ZVOLIL NAJVÝŠIE ORGÁNY STRANY

Do Politického byra ÚV PZRS boli zvolení: členovia — EDWARD GIEREK, EDWARD BABIUCH, ZDZISŁAW GRUDZIEŃ, HENRYK JABŁOŃSKI, MIECZYSŁAW JAGIELSKI, PIOTR JAROSZEWICZ, WOJCIECH JARUZELSKI, STANISŁAW KANIA, JÓZEF KĘPA, STANISŁAW KOWALCZYK, WŁADYSLAW KRUCZEK, STEFAN OLSZOWSKI, JAN SZYDLAK, JÓZEF TEJCHMA; zástupcovia členov — KAZIMIERZ BARCIKOWSKI, JERZY ŁUKASZEWICZ, TADEUSZ WRZASZCZYK. Tajomníkmi ÚV sa stali: EDWARD GIEREK

— PRVÝ TAJOMNÍK ÚV PZRS, EDWARD BABIUCH, RYSZARD FRELEK, STANISŁAW KANIA, WINCENTY KRAŠKO, JERZY ŁUKASZEWICZ, JÓZEF PIŃKOWSKI, JAN SZYDLAK, ANDRZEJ WERBLAN, ZDZISŁAW ŻANDAROWSKI. Za člena sekretariátu ÚV bol zvolený ZDZISŁAW KUROWSKI. Za predsedu Ústrednej revíznej komisie bol zvolený ARKADIUSZ LASZEWICZ.

Na našej snímke členovia Politického byra a sekretariátu ÚV PZRS. Foto: CAF

... Komunistická strana a ľud našej krajiny sledujú s úprimnou radosťou budovateľské úsilie poľských pracujúcich, našich dobrých a blízkych susedov a priateľov. Vysoko ocenjujeme veľké spoločenské premeny, ktoré poľský ľud uskutočnil pri budovaní socialismu a zvlášť pri napĺňaní programu VI. zjazdu vašej strany. Dnes je Poľská ľudová republika dynamicky sa rozvíjajúcim socialistickým štátom, ktorý sa teší úcte a vážnosti svojich priateľov v ostatných socialistických krajinách i pokrokových ľudí na celom svete...

... Úprimne nás teší, drahí priatelia, že vaša strana pod vedením svojho ústredného výboru na čele s jeho prvým tajomníkom, vynikajúcim predstaviteľom poľského ľudu a významným činiteľom medzinárodného komunistického a robotníckeho hnutia, súdruhom Edwardom Gierekom pristupuje k svojmu VII. zjazdu ako bojová avantgarda, ktorá si získala dôveru a podporu širokých vrstiev ľudu a ktorá úspešne rieši zložité úlohy socialistickej výstavby.

S veľkou pozornosťou si vypočula naša delegácia správu ústredného výboru, s ktorou včera vystúpil súdruh Gierek. Hovorí sa v nej o tom, akou významnou etapou prešla poľská spoločnosť v posledných rokoch. Výrazný rast priemyselnej výroby, vysoké tempo rozvoja investičnej výstavby, vzostup poľnohospodárskej výroby, zvýšenie životnej úrovne

obyvateľstva, splnenie a v niektorých smeroch i prekročenie úloh sociálneho programu VI. zjazdu Poľskej zjednotenej robotnickej strany spolu s ďalšími výsledkami sú presvedčivou bilanciou úspešného rozvoja socialistickej spoločnosti vo vašej krajine.

To je tiež rozhodujúca skutočnosť, ktorá sa premita i do perspektív vášho budúceho spoločensko-ekonomickejho vývoja...

Zdieľame vašu radosť z celkového progresívneho rozvoja a zo všetkých dobrých výsledkov. Úprimne vám k nim blahoželáme! Želáme vám, drahí súdruhovia, aby poľský ľud pod vedením svojej strany dosiahol aj v budúciach rokoch mnoho úspechov pri uskutočňovaní programu VII. zjazdu, aby ďalej rozkvitala vaša socialistická vlast — Poľská ľudová republika...

... Rovnako ako Poľská zjednotená robotnícka strana i Komunistická strana Československa a nás štát sa dôsledne orientujú na prehľbovanie politickej, hospodárskej a ideologickej spolupráce krajín socialistického spoločenstva, na upevňovanie ich jednoty a koordinovaného postupu. Je to jeden z mohutných zdrojov sily všetkých krajín svetového socialistického spoločenstva...

Z prejavu generálneho tajomníka ÚV KSC
G. Husáka na VII. zjazde PZRS

VYTÝČIL VII. ZJAZD STRANY

ce a života žien vychovávajúcich malé deti, ako aj vidieckych žien. V najbližších rokoch budeme teba svedkami mnohých dôležitých kladných premen v zdokonaľovaní zásobovania, zlepšovaní bytovej situácie, všeobecných služieb obyvateľstvu a najmä služieb sociálneho charakteru. Uznesenia VII. zjazdu nám prinesú mnoho pozitívnych premen, vďaka ktorým sa naše úsilie a nás každenný život stanú ľahšie a krajšie. Zase príslušné konzultovanie uskutočňovaných premen s celou spoločnosťou za účelom ich zdokonaľovania a rýchlejšieho uplatňovania v živote svedčí o jednotke slov a konania, o činnosti strany opretej o základné zásady socialistickej demokracie.

Prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gierek vo svojom programovom prejave vyjadril významnú myšlienku: „Nemusíme zdôrazňovať význam, aký prikladáme hmotným podmienkam života pracujúcich. Starostlivosť o ich zlepšovanie, o odstránenie nedostačkov, ktoré ešte stále pocituje zaberá ústredné miesto v našej činnosti. Ale povrchná by bola politika spájajúca blaho ľadu výlučne s hmotným blahobytom. Ľad, aby mohol nazvať svoj život bohatým a plným — potrebuje oveľa viac. Na vyššej úrovni spoločenského rozvoja sú stále dôležitejšie spoločenské a kultúrne podmienky: vedomie rozvoja krajiny, pocit spoločenskej spravodlivosti a sociálnej bezpečnosti, spoločenské zväzky a spoluúčasť v živote národa, prístup k vede a kultúre, zaistenie zdravotnej starostlivosti a dobrých podmienok pre odpocinok, ochrana a formovanie životného prostredia, ako aj mnohé iné činitele.“

Strana bude vo svojej činnosti priklaďať veľkú dôležitosť spoločenským a kultúrnym podmienkam. V rade úloh sa do popredia vysunuje stále obohacovanie socialistického, vlasteneckého a humanistickeho obsahu kultúry, odhalovanie a popularizovanie pokrokových, najlepších tradícií. V uznesení zjazdu sa predpokladá „obohacovanie a rozvoj spoločenského kultúrneho hnutia“. Naša Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku má teda zreteľne spresnené ciele na najbližšiu budúlosť v opretí o zjazdové materiály. Základnou smernicou pre nás je ďalšie prehľbovanie ideovej pôsobnosti medzi našimi členmi, zdokonaľovanie výchovných funkcií našeho kultúrneho hnutia. V zjazdovom uznesení o. i. čítame: „Treba zosilniť prácu v oblasti vlasteneckej výchovy spoločnosti, najmä mladého pokolenia, v duchu úcty k výsledkom predchádzajúcich pokolení, v oblasti stvárania tvorivého spoločenského a pracovného postu, aktívnej účasti v boji o pokrok. Nutné je upevňovanie úcty k socialistickému štátu a jeho zákonom.“

„Rozvíjanie vlastenectva vyžaduje si prehľbenie historického sebapožnanie národa, prehľbenie oddanosti ku kultúrnemu dedičstvu, k všetkému, čo v našich dejinách bolo tvorivé, pokrokové a revolučné, čo slúžilo rozvoju národa a štátu. Upevňovanie socialistického vlastenectva vyžaduje zároveň prekonanie v historickom vedomí národa všetkého, čo je pozostatkom spatočníckych, nacionalistických alebo kozmopolitických tradícií, všetkého, čo je v rozpore so spením národa k pokroku.“

„Socialistické vlastenectvo sa prejavuje v hospodárnosti, v ambicioznom a tvorivom vztahu k vlastnej práci a k práci iných, v chápani pravdy, že občianske práva sú vždy výsledkom plnenia občianskych povinností. Vyznačuje sa pocitom zodpovednosti za rozvoj a budúcnosť krajiny. Z neho vyrastá práve uznanie celým nárom vedenie úlohy Poľskej zjednotenej robotnickej strany a aktívna účasť miliónov pracujúcich v realizácii politiky vytýčenej stranou.“

„Socialistické vlastenectvo je nerozlučne späť s internacionálizmom, s upevňovaním v spoločenskom vedomí pocitu ideovej jednoty, priateľstva a bratstva so Sovietskym zväzom a inými štátmi socialistického spoločenstva, s medzinárodným komunistickým a robotníckym hnutím. Socialistické vlastenectvo a internacionálizmus sa prejavujú v triednej solidarite s pracujúcimi iných národov, s bojom národov za sociálne a národné oslobodenie, s aktívnym postojom odsudzovania imperialistických a reakčných sil, s pocitom zodpovednosti za rozvoj a bezpečnosť socialistického spoločenstva.“

Teda našim nadradeným cieľom je upevňovanie pomocou tejto pôsobnosti idey socializmu, prehľbovanie jednoty a priateľstva medzi krajinami socialistického spoločenstva.

Vo svojom ambicioznom programe sa strana odvoláva na srdcia a umy všetkých občanov, stránikov a nestránikov. Vyzýva ich, aby nešetrili sily pre rozvoj socialistickej vlasti. Táto výzva sa v našom prostredí stretne s plným pochopením a plnou podporou.

MARIAN KAŠKIEWICZ

GREGOR

V piatok večer, dva týždne pred Vianočnami, príde Gregor domov z roboty uzímený a skrehnutý, v duchu sa teší na teply gulás a pohár čaju s rumom, žije už v očakávaní soboty, ktorú má zo všetkých dní v týždni najradšej, pretože ho oddávna uchvacuje jedinečnosťou posledného dňa v týždni. Áno, posledného, lebo podľa jeho mienky nedeľa nepatrí k uplynulému týždnemu, ale je prvým dňom nasledujúceho týždňa.

V sobotu sa Gregora zmocňuje oslobozujúci pocit človeka, ktorý vie, že má pred sebou voľný deň a po ňom dlhý, dlohočinný večer, čas neskalený pomyslením na včasné ranné vstávanie, vedľajšej rano si môže podľa potreby a chuti predĺžiť hoci do obedu.

Nedeľa, s výnimkou prvých hodín, ktoré trávieva v posteli, nemá pre neho ani zďaleka čaro predchádzajúceho dňa. V tento sviatočný, príveľmi prázdný deň, keď sa ľudia motajú po uliciach vo svojich najlepších odevoch, meraví a naškrobení panáci s neprirodenými úsmevmi na tvárách, prehnane zdvorilí pri vzájomnom stretovaní sa, je svet akýsi iný než v ostatné dni. Je to vlastne len karikatúra ozajstného dňa, nepodarený pokus o veľkú ľudskú ilúziu, pokrytecký výmysel, ktorý sa napodiv pevne usadil na kráľovskom stolci medzi ostatními dňami a zdá sa, že ho odtiaľ tak skoro nik nezvrhne.

V nedeľu nebýva Gregor vo svojej koži. Možno jeho úzka, chudá postava, na ktorej nesedí poriadne nijaky obliek, vyvoláva v ňom pri porovnaní s vypasenejšími, elegantnými spoluobčanmi pocity stiesnenosti, ale možno, že pričina stiesnených pocitov väzí v inom. Vedľajšej už predtým, než sa populárne vyberie do mesta a stretnie sviatočne vyobliekané skupinky, začína byť nesvoj. Pri obedu, sotva doje polievku, znepokojujúci ho prízrak pondelka, ozvú sa starosti, ktoré v piatok večer pustili z hlavy, a opäť si uvedomuje, čo všetko v uplynulom týždni nedokončil alebo zanedbal, hladina mrzutej nálady v ňom ustavične rastie, čím sa viac schýluje k večeru, tým je podráždeniejší. Trocha sa mu uľaví až večer na lôžku. Vtedy je už mierený s nevyhnutnosťou nasledujúcich dní, rezignované našahuje paplón na hlavu a usiluje sa čím skôr zaspáť, pretože vie, že včas ráno sa rozdrnčí budík a on bude musieť vstať, náhľivo sa obliecť a pobrat sa do roboty.

Pride teda Gregor v piatok večer domov, v duchu sa teší na gulás, na čaj s rumom, na sobotu, a tu ho máš! V kuchyni je tma, v izbičke a vo veľkej izbe tiež, všade zima ako v psinci. Nazrie ešte raz do izby, postel sa belie rozostieraná. Zažne svetlo, a tetka pod perinou ukrytá, iba hlava jej trčí, a ako dýcha, z úst jej vychádzajú chuchvalec pary!

Strasie ho zima. Nič nepovie, skočí do pivnice po palivo, zakúri do kachli, postaví vodu na čaj a až potom sa spýta:

— Čože, tetka, chorá ste?

Starena pozrie na Gregora, ale nedovetí, iba viečka prevráti a rozkaše sa.

Mráz ho prejde z toho jej kaša. Škripoce v ňom hrdza, suchý piesok šušti, zdá sa mu, že zvuky vychádzajú zo samučkého dna tetkínich plúc.

Choroba obchádzala tetku už dávnejšie. Kým mohla, vzdorovala jej, neponosovala sa na nič, hoci každý, kto na ňu pozornejšie pozrel, musel zbadať, že s ňou čosi nie je v poriadku. Predtým bývala červenolica, plných tvarov, ale teraz, za dva-tri jesenné mesiace schudla na neuverenie, vysúšila sa a zvráskavela, stala sa z nej útlá stareňka, ktorá celé dni iba sukne a šaty prešívala, zužovala ich, zužovala, a napriek všetkej robote na nej iba tak povievali, celkom sa v nich strácali.

Prečo ste neodkázali do roboty, bol by som prišiel skôr, — hovoril Gregor a medzitým v komôrke a kredenci prezerá zásoby, ale veľa potravin nenachádzal.

Je pol siedmej, veľkopredajňa je ešte otvorená, skočim nakúpiť rozhotduje sa v okamihu. Priloží uhlia na oheň a už aj letí dolu ulicou.

Na námestí stretnie kučerávku Karola, ktorý mu čosi vraví, ale Gregor

ho odbije „potom, potom, ponáhľam sa,” a už ho niet.

Kúpi chlieb, mlieko, pollitrovku ruumu, zo dve konzervy, kus údeného a vráti sa naspäť.

Pri bráne stojí suseda Paulovička, len čo k nej Gregor podíde, spustí:

— Zamkla sa, nechcela mu dnu pustiť. Taká je čudná, bola by som ju spatriala. Zavolaj k nej doktora...

— Veď, len trochu upracem, — odvetí a opustí starenu, hoci tá ďalej čosi melie a kracá za ním.

Gregor neznáša Paulovičkin jedovatý klebetný jazyk, rýchlo pojde do bytu a pre istotu, aby sa starena nevtrepala za ním do kuchyne, zamkne dvere.

— Rušňovodič Taraba mi to priesiel povedať, — ozýva sa tetka. — Ja som toho Tarabu poznala iba z videnia, ani sme sa na ulici veru nepozdravili, a on ti len raz večer príde, prestupuje z nohy na nohu, čiapku v prstoch krúti, — tetka rozpráva celkom potichu, akoby len pre seba, ledva ju rozumie, — hned som vedela, že je zle, predtúcha mu neklamala...

Gregor vie, čo bude nasledovať, ale nepreruší chorú, nech si len uľaví, pomyslí si.

— Vraj videl toho môjho na ktoréj stanici medzi väzňami, keď ich hnali do vagónov, — zasa sa rozkaše a dľho trvá, kým sa jej podarí kašeľ utísť. Potom pokračuje. — A vidíš, to bola posledná zvesť o ňom, viac som už ani správčika nedostala. Nastúpil do vagóna, vojaci zatisli dvere, zasunuli závoru a bolo po všetkom... Teraz, keď sa tam pomaly poberáme za ním, už mi to také strašné nepripadá, ale vtedy som bola mladá, a po vojne ľudia i posmešky trúsili, nejeden si na vďovici jazyk brúsil. Za noci kdekoľvek klopkal na dvere, šťastie skúšal.

Gregor si predstavuje človeka, ktorého pozná len z fotografie. Ostre rezané črty v chudej tvári, fúzky dlhý úzky nos, vlasy začesané nabok, taký bol tetkin muž, ktorého podobizeň do teraz visí nad jej posteľou...

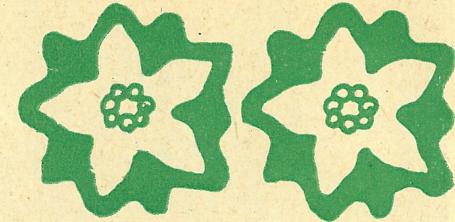
Schátraná budova kaštieľa v blízkej obci uprostred rozľahlého parku, obohnaného vysokou murovanou ohradou, utkvela v Gregorovej pamäti inak, než akou sa mu javila potom neskôr, pri jeho nespocitných návštěvách týchto miest, keď sa obšmietal okolo nej a snažil sa v pamäti vyvolať spomienku, iskru, ktorá by mu pomohla objasniť otázky súvisiace s jeho pôvodom. Vtedy, po vojne, keď sa vari so stovkou drobných detí, sŕtov, a nalezenecov trápili v tomto kaštieli mlčanlivé mníšky, ktorým sa za ich obetavosť nedostalo slovo uznania od nikoho, viel sa mu kaštieľ mohutnejší, komnaty vyššie, nádvorie priestrannejšie. Park pri kaštieli boli vtedy divým, pustým lesom, v ktorom striehli vlcí, medvede a iná dravá zver na neposlušné deti, čo porušili príkaz dospeľých a zatúlali sa príďaleko.

Nevie Gregor, kedy a za akých okolností prišiel do detského domova, ale zato sa dobre pamätá na deň, keď z neho odchádzal v sprievode tejto ženy, čo leží chorá na posteli a slabým hľaskom semotí svoje spomienky, tie slová krehké a čisté, až je z nich Gregorovi úzko a aj v ňom samom dvíha sa túžba nahlas prevrávieť o vlastnom bôli a utrpení.

Tetka si ho osvojila celkom drobne, išlo mu iba na piaty rok. Ale ani napriek príležitosti spočívajúcej v jeho nízkom veku nepodľahla tetka zvodom myšlienky vtieč do hlavy chlápkata, ktorá si priviedla domov, lož, podľa predstáv mnohých posvätnú lož o tom, že je jeho rodnu matkou, ktorá ho stratila a opäť našla. Klamstvo dospelých, ktorí si osvojujú cudzie deti, často sa odôvodňujú snahou vytvoriť malým nešťastníkom pocit istoty a domova, ale skutočný motiv osvojenia obyčajne pramení v odvekom ľudskom sebeklame, podľa ktorého skutočnej lásky a vďaka sa môže človek dočkať iba od vlastných detí. Akoby nebolo dosť prikladov svedčiacich o opaku!

— Keď som si ta priviedla, bola bieda, — spomína tetka. — Ešte dobre, že mi Kamil pridelil túto singerku, — vraví vďačne a mäkkou pozriem do kúta, ta niekde, kde sa čierne staručký sijaci stroj, jeden z tých, ktoré nečinne ležali v skladisti na konci

IVAN HABAJ

— Dvere sú otvorené. A dajte ju, prosím vás, trochu do poriadku, — povie Gregor a misne pod bránou.

Rozbehne sa k najbližšiemu telefónnemu automatu. Nahmatá vo vrecku ešte doma pripravenú mincu, vhodí ju do prístroja a vykrúti číslo pohotovostnej služby.

Nik sa neozýva, do ucha mu vyzvadzuje iba fahavý, vyzvávači ton.

Preruší spojenie a automat mu vzávati ukradne mincu. Gregor zahreší, zaštrnoge drobným vo vrecku a hľadá druhý vhodný peniaz. Našťastie nájde, čo hľadá, a skúša volať znova.

Tentoraz, okamžite po vytocení posledného čísla, ozve sa v slúchadle osopalý hlas:

— Pohotovosť.

— Prosím vás, pošlite ihneď lekára...

— Meno, adresu, — preruší Gregora hlas v telefóne.

— Krašinová Paula, Zadná ulica,

číslo sedem, vzadu vo dvore.

— Čo je pacientke?

— Má vysokú horúčku, blúzni, len rýchlo, prosím vás.

— Poznačené, len čo sa vráti sanitka, pošle ju k vám. Čakajte radšej pred domom, aby to fahšie našli.

— Akože, na čo mám čakať? — nechápe Gregor.

— Teraz je lekár vonku pri pacientovi, — vysvetľuje hlas v slúchadle.

— Kde je?

— V Ladznoch.

Gregor si v duchu predstaví Ladzny, vzdialenosť podhorskú dedinku, a rozčílene sa spýta:

— A to má chorá čakať, kym sa odtiaľ vráti? Vedľajšie môže aj zomrieť!

— Čo vám poradím, pán môj. Nočnú službu má iba jedno vozidlo, — odvetí hlas pokojne, asi je už zvyknutý na podobné výčítky. — Nemôžem urobiť viac, než práve robím. Značím si vás ako súrny prípad.

— Tak vám d'akujem, — Gregor vyjde z búdky a rozmyšľa, čo má teraz robí.

Po chvíli uvažovania sa rozbehne k námestiu. Mieri k honosnej reklame cestovnej kancelárie, čo svietiakuje do tmy fialastým svetlom. Pod reklamou zastane, vydýchnie si a potom pođide o dom ďalej, tam, kde matná žiarovka osvetľuje nápis TAXISLUŽBA, namaľovaný na mliečnom skle vchodových dverí.

Pri chodníku stojí sivá volga, to znamená, že taxikár je dnu a spí na kanape za závesom.

Gregor stlačí tlačidlo zvončeka a čaká.

Taxikár sa prebudi, pozrie na hodiny, ešte nie je ani polnoc. Obyčajne ho budia až neskôr nad ránom, keď z jediného nočného lokálu v meste vyduria poslední hosti, medzi ktorími sa vždy nájde aj nejaký cezpolný, ktorý spoznájuc, že sa nemá kam uchýliť, príde na myšlienku dať sa domov zavieť taxikom.

Taxikár je už starší chlap. Gregor je rád, že našiel práve tohto človeka a nie niektorého z jeho kolegov, tých namyslených šívákov, pyšných páňobovie na čo, ktorí najradšej rozvážajú v autiakoch husičky zo susedného, ženami zaplaveneho mesta, aby potom v tridsiatke plažili alimenty na trištýri deit roztratené po svete a preklínnali osud.

Gregor vysvetli taxikárovi, o čo vlastne ide, a vzápäť sa už auto rúti ulicami k chorej.

Suseda ako-tak tetku obleče, hodí jej na plecia deku.

Gregor uchopí chorú okolo pása a zanesie ju do auta.

Nemočničná brána je zatvorená. Vytrubujú, vytrubujú pred ňou, vrátnika však nevidno. Keď sa napokon vyterá gá z teplej kutice, ešte sa aj rozčúfuje.

— Ty odkundes, rýchlo otváraj! — skríkne na neho taxikár a tento argument zapôsobi.

Službu konajúci lekár, pozorný štíhly muž v okuliaroch, spolu so sestričkou, len takým dievčatiskom, odvedú tetku do ordinácie na vyšetrenie.

Dvere sa za nimi zatvoria, Gregor je ako na trňoch.

**POKRAČOVANIE V BUDÚCOM
ČÍSLE**

„Hlavně žádné starosti a vzrušování,“ pravil dr. Meynell oním uklidňujícím tónem, který lékař tak dobré ovládají.

Jak tomu často bývá u pacientů, kteří musí vyslechnout tato chláčovivá, ale nic neřikající slova, paní Harterová vypadala spíš zneklidněně než potěšeně.

„Je tu jistá srdeční slabost,“ pokračoval doktor, týmž tónem. „Ale není důvod k poplachu. O tom vás mohu ujistit. Ale stejně,“ dodal, „měla byste si tady nechat zavést výtah. No? Co tomu říkáte?“

Paní Harterová se zatvářila ustara-

na. Dr. Meynell naopak vypadal, že je nadšen sám sebou. Právě proto ošetřoval raději bohaté pacienty než chudé — protože mohl při předepisování léčebné kúry rozvinout všechnu svou fantazii.

„Ano, výtah,“ pokračoval dr. Meynell a honem se pokoušel přijít na něco ještě překvapivějšího, ale nic ho už nenapadlo. „Aspoň se vyhnete veškeré nežádoucí námaze. Denní procházka po rovině, když bude hezky, to ano, ale vystříhejte se chůze do kopce. A především,“ dodal vítězoslavně, „musíte se co nejvíce rozptylovat. Neseďte na svých miliónech!“

Před synovcem staré dámy Charlesem Ridgewayem byl lékař poněkud méně zdrženlivý.

„Abyste mi správně rozuměl,“ vysvětloval, „vaše teta může žít ještě celé roky — a asi taky bude. Jenže stačí nějaký úlek nebo nadmerná námaha, a bude takhle po ní.“ Luskly prsty. „Musí věst velice klidný život. Žádné přetěžování. Žádnou únavu. Ale nesmete jí zase dovolit, aby nad tím přilis dumala. Musíte ji pořád udržovat v dobré náládě a něčím ji zaměstnávat.“

„Zaměstnávat,“ opakoval Charles Ridgeway zahľoubaně.

Charles byl hloubavý mladý muž. Onoho večera navrhl, aby si pořídili rozhlasový přístroj.

Paní Harterová, beztak už významně znešokojena pomyšlením na výtah, zneklidněla ještě více a bránila se. Charles mluvil vlídne a přesvědčivě.

„Nestojím o žádné novoty,“ namítala paní Harterová žalostným hlasem. „Ty vlny, věš — elektrické vlny — mohly by mi ublížit.“

Charles ji autoritativně a laskavě přesvědčoval, že je to nesmysl.

Paní Harterová, která měla jen velmi mlhavé představy o těchto věcech, ale ráda se držela vlastního názoru, se nehnula vzdát.

„Samá elektrika,“ mumlala vyděšeně. „Říkej si, Charlesi, co chceš, ale na některé lidé elektrika opravdu působí. Vždycky před bouřkou mě strašně bolí hlava. To vím.“

A triumfálně pokývala hlavou.

Charles byl trpělivý mladý muž. A vytíralý.

„Má drahá teto Mary,“ řekl. „Dovol, aby ti to objasnil.“

Byl v tomto oboru jakousi autoritem. Ted jí na toto téma přednesl celou přednášku; nadchl se pro svou látku a hovořil zejména o krátkých a dlouhých vlnách, o vysílačích, zesilovačích a kondenzátorech.

Paní Harterová, zaplavená přívalem nesrozumitelných slov, nakonec kapičku.

„Když tedy, Charlesi, opravdu myslíš —“ zamumlala.

„Má drahá teto Mary,“ prohlásil Charles nadšeně, „rádio je pro tebe ta nejsprávnější věc, abys pořád nedumala. Rozptýlí tě.“

Krátké nato byl v domě zaveden výtah, který předepsal dr. Meynell, a paní Harterová z toho div neměla smrt, protože jako tolik jiných starých žen sdílela hluboko zakořeněné předsudky proti přítomnosti cizích mužů v domě. Všechny je podezírala, že mají spadeno na její staré stříbro.

Po výtahu přišel rozhlasový přístroj. Paní Harterová měla dost času, aby si důkladně prohlídla ten předmět, který ji tak odpuzoval — velkou, nevzhlednou skříňku posázenou knofliky.

Charles musel vynaložit všechno své nadšení, aby ji s rádiem smířil.

Byl ve svém živlu, točil knofliky a používal veškeré své výmluvnosti.

Paní Harterová seděla ve svém křesle s vysokým opěradlem, trpělivá

a zdvořilá, ale s hlubokým přesvědčením v mysli, že takové novoty nemohou přinést nic jiného než nepříjemnosti.

„Slyšíš, teto Mary? To je Berlín — není to úžasné? Slyšíš ten hlas?“

„Neslyším nic než spoustu bzučení a škvírení,“ odvětila paní Harterová. Charles točil knofliky dál. „Brusel,“ ohlásil nadšeně.

„Opravdu?“ zeptala se paní Harterová s pouhým náznakem zájmu.

Charles znova otočil knoflikem a místo se rozbourala nepozemským výtvarem.

„A teď jsme v psinci,“ poznamenala paní Harterová.

„Haha!“ zasmál se Charlie. „Tak vidiš, i ty se při tom pořádně pobavíš, viď, tetičko? To se ti povedlo!“

Paní Harterová se nemohla ubránit, aby se nezasmála s ním. Měla Charlesa velice ráda. Několik let s ní žila její neteř Miriam Harterová, kterou chtěla udělat svou dědičkou, ale Miriam ji zkamala. Neměla dost trpělivosti a tetina společnost ji zjevně nudila. Pořád byla někde venku „na

Bylo to asi měsíc poté, co bylo rádio instalováno, když se přihodila první podivná věc. Charles byl právě venku na partii bridge.

Toho večera byly na programu bažiny. Známá sopranistka zrovna zpívala „Annie Laurie“, když se uprostřed písničky stalo cosi neobvyčejného. Něco zaprasklo, hudba na chvíli zmlkla, chvíliku to šumělo a potom, po okamžiku mrtvého ticha, zaznělo slabé bzučení.

Paní Harterová měla najednou dojem, ani sama nevěděla proč, že přístroj je naladěn na jakousi nesmírně vzdálenou stanici, a pak se ozval jasně a zřetelně hlas — mužský hlas se slabým irským přízvukem:

„Mary, slyšíš mě? To jsem já, Patrick... Už brzy si pro tebe přijdu. Buď připravena, viď, Mary?“

A hned nato naplnily místo znovu tóny písničky.

Paní Harterová seděla strnule ve svém křesle a její ruce křečovitě svíraly boční opěradla. Zdálo se jí to snad? Patrick! Byl to Patrickův hlas. Tady, v tomto pokoji, a mluvil k ní. Ne, musel to být jenom sen, snad ha-

kých úkazech. Ne, nebylo to nic absurdního. Patrick k ní mluvil, využil moderní techniky, aby ji připravil na to, že si pro ni brzy přijde.

Paní Harterová zazvonila na služebnou.

Elizabeth byla vysoká, statná šedesátnice. Pod vzdorovitým zevnějškem se skrývala spousta náklonností a něhy k paní.

„Elizabeth,“ řekla paní Harterová, sotva se věrná služebná objevila, „patruješ se ještě, co jsem ti říkala? Je to v horní levé zásuvce mého prádelníku. Je zamčena tím dlouhým kličkem s červeným štítkem. Všechno je tam přichystáno.“

„K čemu, milostpaní?“

„K mému pohřbu,“ odsekla paní Harterová. „Viš dobře, co mám na mysli, Elizabeth. Sama jsi mi to tam pomáhala skládat.“

V obličeji Elizabeth to začalo jaksi podivně pracovat.

„Ale milostpaní,“ zanaříkala, „pusťte takové myšlenky z hlavy! Myslela jsem, že je vám už líp.“

„Jednou musíme všichni umřít,“ odvětila paní Harterová věcně. „Je mně už přes sedmdesát. No tak, Elizabeth, nedělej ze sebe blázna! Jestli se musíš vybrečet, jdi si brečet někam jinam!“

Elizabeth se se vzlykotem vzdáila. Paní Harterová se za ní dívala s nouzou dálkovou náklonností.

„Stará husa, ale věrná,“ řekla si. „Moc věrná. Kolik jsem jí toho odkázala? Sto liber? Nebo jenom padesát? Měla by dostat sto. Je už u mne tak dlouho.“

Starou dámu to trochu znepokojovalo a hned nazítká napsala svému advokátovi, aby jí poslal její závěť, že se chce na ni ještě jednou podívat. Těhož dne ji Charles polekal něčím, co řekl u oběda.

„Mimochedem, teto Mary, kdo je ten fešák nahoře v tom volném pokoji? Myslím ten obrázek nad krbem — toho sekáče s bradkou a licousy.“

Paní Harterová se na něho přísně podívala.

„To je tvůj strýc Patrick v mladých letech,“ řekla.

„Oh, to mě moc mrzí, tetičko, děsně se omlovávám. Nechtěl jsem se tě dotknout.“

Paní Harterová přijala jeho mluvu s důstojným pokývnutím hlavy.

Charles pokračoval trochu nejistým hlasem:

„To je divné. Viš —“

Nerozhdodně se zarazil a paní Harterová se zeptala ostře:

„No? Co chtěl říct?“

„Nic,“ řekl Charles spěšně. „Nic, co by dávalo nějaký rozumný smysl.“

Stará dáma už na to neřekla nic, ale když byli později odpoledne zase sami, vrátila se k tomu, co nakousl.

„Ráda bych věděla, Charlesi, proč ses vyptával na ten strýcův obraz.“

Charles vypadal zaraženě.

„Rikám ti, teto Mary, nebylo to nic než moje hloupá fantazie — je to na prosto absurdní. Nechme toho.“

„Charlesi,“ prohlásila paní Harterová svým nejpanovačnějším tónem, „trvám na tom, abys mi to pověděl.“

„Když to tedy, drahá tetičko, musíš vědět, měl jsem dojem, že jsem ho viděl — toho muže na obrázku — jak se dívá z našeho posledního okna, když jsem se včera k večeru — vracel domů. Asi to byl nějaký zrakový klam. Divil jsem se včera k večeru vracel domů. viktoriánský obličej, jestli chápeš, jak to myslím. A potom mi Elizabeth řekla, že u nás nikdo cizí není, a později večer jsem zašel náhodou do toho pokoje a tam visel nad krbem jeho obraz. Jako by mu z okna vypadl! Ale asi se to dá docela snadno vysvětlit. Podvědomí a tak. Určitě jsem ten obraz viděl už dřív a ani jsem si to neuvedomil — a potom se mi zdálo, že ho vidím v okně.“

„V posledním okně?“ zeptala se paní Harterová ostře.

„Ano — proč?“

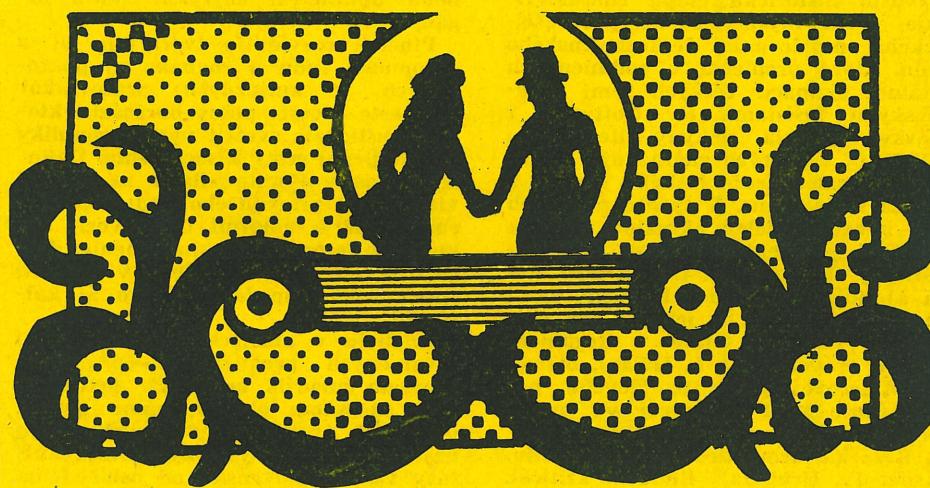
Ale stejně ji to polekalo. Byl to počoj jejího zemřelého manžela.

Těhož večera byl Charles opět venku a paní Harterová poslouchala rádio s horečnatou netrpělivostí. Jestli uslyší ten tajemný hlas i potřetí, bude to konečný důkaz a ona už nebude mít nejmenších pochybností, že je ve spojení s jakýmsi jiným světem.

POKRAČOVÁNÍ V PŘÍSTÍM ČÍSLE

RÁDIO

AGATHA CHRISTIE

toulkách“, jak tomu paní Harterová říkala. Nakonec se zapletla s jakýmsi mladíkem, který nebyl tetě ani trochu po chuti. A tak vrátila Miriam matce se stručnou poznámkou, jakoby by to bylo zboží, které si vzala jenom na zkoušku. Miriam se už zatím provdala za dotyčného mladíka a paní Harterová jí posílala každý rok k vánočnímu sadu kapesníků nebo anglické prostírání.

Potom obrátila svou pozornost k novce. Hned první z nich, Charlie, dosáhl výrazného úspěchu. Byl ke své tetě vždy příjemně učitivý a poslouchal ji s výrazem neobvyčejného zájmu o její vzpomínky z mládí. V tomto směru byl pravým opakem Miriam, kterou to vždy nudilo a ani se to neponoušela zastřítil. Charles nenudit, pořád měl dobrou nálásku a vždy byl veselý. Mnohokrát za den přesvědčoval svou tetu, že je okouzlující stará dáma.

Paní Harterová byla se svým spořeňkem vrcholně spokojena a napsala svému advokátovi, aby pro ni připravil novou závěť. Už ji také obdržela, schválila a podepsala.

A teď dobyl Charles nové vavřiny — ve věci rádia. Paní Harterová, zpočátku zaujatá, se s ním brzy smířila a nakonec se pro ně i nadchla. Největší potěšení měla z přístroje, když byl Charles venku. Paní Harterová si pochoplně seděla v křesle a poslouchala symfonický koncert nebo přednášku o Lukrecii Borgii či o životě v rybníku, docela šťastná a smířená se životem. Ne tak Charles. Pořád se pokoušel chytit nějakou tu cizí stanici a ticho narušilo každou chvíliku disharmonické vřískání. Ale když Charles večerel mimo dům s přáteli, měla paní Harterová z rádia upřímně potěšení. Otočila dvěma knofliky, posadila se do svého křesla s vysokým opěradlem a vychutnávala program.

Je to možné, že k ní opradu promluvil Patrick? Ze k ní přišel z prostoru jeho skutečný hlas? Vzpomínala, jak jí Charles cosi říkal o „mezerách na stupnicích“. Třeba ty „chybějící vlny“ vysvětluje leccos o takzvaných psychic-

VÝVOJOVÉ TENDENCIE SOCIALISTICKÉHO UMENIA A LITERATÚRY V ČSSR

Rýchlym krokom sa blíži XV. zjazd Komunistickej strany Československa. Na tomto pozadi hodnotí sa dosiahnuté výsledky vo všetkých oblastiach života, v tom aj na poli kultúry. Myslíme, že našich čitateľov bude iste zaujímať jej doterajší rozvoj a perspektívy. Píše o tom radca veľvyslanectva Československej socialistickej republiky vo Varšave dr. Andrej Jedinák.

Vývoj národných kultúr v Československu má svoje historické pramene v pokrokovom humanistickej zmýšľaní národných buditeľov hlásajúcich vo svojich literárno-umeleckých dielach sociálnu spravodlivosť a skultúrenie širokých národných más.

V novodobých dejinách tento vývoj prešiel niekoľkými etapami, než sa dostal na cestu vývoja socialistickej literatúry.

Hlboké vplyvy na formovanie tohto smerovania tkvejú predovšetkým v historicko-politickej skutočnosti VOSR a vo veľkých sociálnych a materiálnych premenách uskutočnených v Sovietskom zväze. Vplyvy týchto faktorov našli živnú pôdu v pokrokovom národom myšlení ľudu Československa. Ideovo-revolučné myšlienky v burzóznom zriadení prvej Československej republiky zasahovali najmä proletariát a skutočne národnú pokrovkovú inteligenciu. Poznanie ideovo-politickej tendencii VOSR burcovalo proletariát a pokrovkovú inteligenciu do boja za sociálnu spravodlivosť a národnú a štátну nezávislosť.

Československo v tomto období malo už pomerne silnú a uvedomelú robotnícku triedu, ktorú viedla Komunisticka strana Československa. Na platforme proletárskeho internacionálizmu pokrovková inteligencia, zvlášť spisovatelia, ako aj jednotliví pokrovkoví filozofi prijímali idey marxizmu-leninizmu a usilovali o stvárnenie a aplikáciu teoretických poučiek na svoje podmienky. V tomto smere zvlášť napomáhalo vzájomné styky literárnych osobností; M. Gorkij, V. Majakovskij a I. Erenburg navštívili Prahu a J. Fučík, P. Jilemník a iní navštívili Sovietsky zväz. Toto vzájomné poznanie sa ovplyňovalo myšlienkovým procesom ako spisovateľov a umelcov, tak aj pokrovkovej národnej inteligencie vôle. Konkrétnu morálnu oporu inteligencia nachádzala v KSČ, z ktorej verejne bolo jej členmi. Na V. zjazde (1929) tajomník KSČ bol zvolený K. Gottwald, ktorý sa snažil o zvýšenie ideologickej úrovne členstva; začína sa prekonávanie oportunitizmu a presadzovanie revolučno-leninskej línie v strane. Tento proces ovplyňoval situáciu aj na kultúrnom fronte, kde sa začína diferenciácia pohľadov na literatúru, literárnu estetiku, kritiku a vôle na umenie. V tomto období značnú úlohu zohrala komunistická inteligencia, ktorá priamo pracovala v stranickom aparáte alebo v stranickej tlači.

Cesta tohto vývoja bola veľmi zložitá, protirečivá a ťažká, keďže sa razila vo vnútri burzóznej spoločnosti, ktorá mala svojich obhajcov z radov filozofov a štátnikov s veľkou autoritou a popularitou. Týmto ťažkým, avšak značne úspešným literárno-vývojom literárno-umelecká obec stojac po boku KSČ formovala ako samú seba, tak aj sociálno-politickej uvedomenej robotníckej triedy, a revolučnými myšlienkami burcovala proletariát do boja proti vykorisťovaniu. Z histórie, ako aj zo stvárnenia v krásnej literatúre, vo výtvarno-umeleckej a filmovej tvorbe sú známe niektoré z kladenských a mosteckých štrajkov, krompašská vzbura, ročnícke vzbury v

Čertižnom a Habure, v Košútoch a inde. Revolučná minulosť robotníckeho a roľníckeho proletariátu nasvedčuje, že KSČ a jej predstaviteľia nemali ustlané na ružiach. Tvrdo a neúprosne bojovali a zároveň cielavedome viedli stranu k socialistickým metám. KSČ nadobúdala čoraz väčšiu autoritu u pracujúcich más.

Další historickú etapu charakterizuje vývin myšlienkového protifašistického dozrievania československého ľudu, ktorý prebiehal v podmienkach totálnej okupácie českých zemí hitlerovskými fašistami. K. Gottwald z Moskvy posielal pokyny ilegálnemu ÚV KSČ, v ktorých zdôrazňuje boj za národné oslobodenie českého národa a boj za socializmus. V týchto pokynoch boli uvedené nielen aktuálne úlohy a politická perspektíva zápasu proti fašistickej okupácii, ale taktiež bola daná aj linia orientujúca kultúrny front na životné otázky a jeho ďalšiu existenciu. Fučíkove state v ilegálnom Eudom práve, básne F. Halasa, balady M. Majerovej, próza K. Nového, početovanie M. Pušmanovej vo svojej socialistickej literárnej tvorbe, romány V. Rezáčka, dramatické diela J. Drdu, básne F. Hrubína, literárno-kritické state Z. Nejdleho — to je revolučné ideovo-literárne umenie, ktoré pokračovalo v tradícii J. Haška, I. Olbrachtova, J. Wolkra, V. Vančuru a iných literátorov — umelcov a humanistov socialistickej avantgardy.

Literáti a politici z 30-tych rokov organizovaní okolo časopisu DAV početovali v tradícii boja vedeného KSČ, mobilizovali ľud a napomáhali príprave nových formov boja proti fašizujúcej sa ľudáckej strane na Slovensku. Aj počas obdobia krutého útlaku národa v rokoch 1939—45 literárno-umelecká obec žila aktívnym publiscistickým životom a kládla odpor sťažovaným prisluhovačom Tretej ríše. Literáti a umelci — P. Jilemnický, E. Urx, D. Okáli, J. Poníčan, F. Kráľ, J. Smrek, J. Jesenský, M. Horváth, A. Matuška, A. Plávka, M. Krno, V. Mináč, J. Alexy, J. Mudroch a iní — stvárhovali v umení a literatúre boj ľudu proti okupantom, jeho revolučný romantizmus a na druhej strane ukrutnosť fašizmu. Komunistická strana Slovenska pracovala v hlbokej ilegalite stála na čele tohto nerovného boja. Ilegálny Ústredný výbor KSS pracovali cielavedome napriek veľkým obetiam. Posledný ilegálny výbor KSS, v ktorom pracovali osobnosti — G. Husák, K. Šmidke, L. Novomeský a iní, viedol všetky pokrovkové sily národa do rozhodného ozbrojeného boja, ktorý vyústil v Slovenské národné povstanie.

Po oslobodení Československa Sovietskou armádou vytvorili sa priaznivé podmienky aj pre umeleckú obec, ktorá pokračovala a zdokonalovala umelecké formy stvárovania utvárajúcej sa socialistickej skutočnosti a prehľbovala historický význam celého národnoslobodzovacieho boja.

Zásady kultúrno-politickej línie výstižne stelesňoval už Košický vládny program, kde sa hovorí: „Nová doba a nové medzinárodné postavenie Československa vyžaduje aj ideologickú

Vystúpenie známeho slovenského súboru Ľudových piesni a tancov Lučnica počas československej spartakiády 1975 v Prahe. Vystúpenie sledovali delegácie krajanov z celého sveta.

Snímka: Ivo Gil

Ani na preliatu polskú krv pri oslobozovaní Severných Čiech II. poľskou armádou vďačný pracujúci ľud Československa nezabúda a pestuje v novom pokolení vďakу a priateľstvo k poľskému ľudu. Historický zápas našich národom v národnoslobodzovacom boji je nevyčerpateľným prameňom umenia rôzneho druhu a každý umelec podľa svojich angažovaných predstáv a vnútorného presvedčujúceho cítenia stváriuje túto ideu vo svojom umeleckom diele.

Avaš naši umelci a vôle kultúrni pracovníci nie sú inšpirovaní len minulosťou. Živý inšpirujúci prameň a citové presvedčenie im dávajú súčasné socialistické a demokratické premeny našej spoločnosti, ktoré plánuje, riadi a uskutočňuje KSČ za aktívnej účasti celej spoločnosti.

Vedenie KSČ zvlášť po roku 1968 venuje vo svojej práci veľa miesta a času demokratizácii kultúry a vytvára ideovo-umeleckú atmosféru, ktorá je tak potrebná pre angažovanú sebarealizáciu našich umelcov z rozličnej oblasti. Rozvoj kultúry a umenia KSČ pokladá za dôležitú časť svojej práce v oblasti kultúrnej politiky a za súčasť štátnej koncepcie. V októbri 1972 predsedníctvo ÚV KSČ vo svojej správe konštatovalo historický fakt: „Ani jedna z kapitalistických krajín nemôže sa pochváliť takým demokratickým sprístupnením kultúrnym hodnot a ich rozvojom ako socialistické krajiny a medzi nimi i ČSSR. Máme najrozvinutejšiu divadelnú sieť na svete, rozvetvenú sústavu kultúrnych, umeleckých a osvetových zariadení, množstvo hudobných telies, súborov ľudovej umeleckej tvorivosti, desiatky tiež verejných knižníc, stovky galérií, múzeí a historických pamiatok. Nás ľud prejavuje najživšiu záujem o kultúrne a umelecké hodnoty, ktoré sa preň stali životnou nezbytnosťou. Váži si literatúru, výtvarné, hudobné, dramatické a filmové umenie, ktoré rozmnožuje bohatstvo a obzor jeho duchovného sveta a pomáha mu v jeho každodenom zápasе за lepší zajtrajšok.“ Taky stav je výsledkom cielavedomého úsilia a práce Ľudí vedených KSČ.

Súčasné tendencie kultúrnej politiky sú založené na federatívnom usporiadani ČSSR. Konštituovanie národných ministerstiev kultúry vytvorilo ďalšie potrebné predpoklady pre dôsledné uplatňovanie kultúrnej politiky. Zväzy spisovateľov sa premenili na ideovú a výberovú organizáciu, ktorá je riadená ministerstvami kultúry. Táto inštitúcia vytvára optimálne podmienky pre tvorenie nových literárnych a umeleckých diel, odzrkadľujúcich naše súčasné úsilie a krajšiu a bohatšiu budúcnosť. Medzi jej hlavné úlohy patrí prehľbanie kontaktov spisovateľov a umelcov s pospolitým ľudom, systematická starostlivosť o mladých literátov a umelcov, o rozvoj umeleckej kritiky, vytvorenie podmienok pre tvorivú výmenu názorov a skúseností na domácej pôde, ako aj s literárno-umeleckou obcou socialistických krajín.

Dr. ANDREJ JEDINÁK
radca veľvyslanectva Československej socialistickej republiky

LIDÉ ROKY UDÁLOSTI

LEDEN — JANUÁR

- 1.I.1918 Narodil se Emanuel Chvála, průkopník české moderní hudby (zemřel 28.X.1924).
- 1.I.1881 Vyšlo první číslo Slovenských pohladov.
- 1.I.1944 Ve Varšavě v silvestrovské noci na podnět Polské dělnické strany (PPR) a při spoluúčasti organizací a skupin levicových socialistů, lidovců a demokratů, vznikla Krajowa Rada Narodowa, která položila základy pozdějšímu vzniku polské demokratické vlády a která vytvořila Lidovou armádu (AL).
- 1.I.1959 Výročí vítězství revoluce na Kubě, státní svátek.
- 3.I.1661 Počátek dějin polského tisku; vyšlo první číslo časopisu „Markuriusz Polski“.
- 3.I.1876 Narodil se Wilhelm Pieck, první prezident NR (zem. 7.IX.1960).
- 3.I.1946 Usnesení Zemské národní rady o znárodnění základních odvětví národního hospodářství v PLR.
- 4.I.1896 Zahájila činnost Česká filharmonie v Praze pod taktovkou Antonína Dvořáka.
- 4.I.1944 Vítězný boj I. čs. brigády v SSSR o Bílou Cerkev.
- 5.I.1942 Ve Varšavě byla založena Polská dělnická strana (PPR), která vznikla sloučením ilegálních komunistických organizací, levice PPS a lidového a odborového hnutí na území Polska okupovaného nacisty. Byl schválen program strany a prozatímní ÚV, v jehož čele stál Marceli Nowotko, a bylo rozhodnuto o vytvoření ozbrojených sil (Gwardia Ludowa) na okupovaném polském území.
- 5.I.1886 V Praze byla poprvé v Čechách hrána Smetanova opera Branibori v Čechách.
- 10.I.1821 V Dolním Kubíně se narodil Ján Matúška, slovenský básník, autor písniček Nad Tatrou sa blýská, která je součástí československé státní hymny (zem. 11.I.1877).
- 10.I.1957 Vznikl Svaz socialistické mládeže (ZMS) a Svaz vesnické mládeže (ZMW).
- 10.I.1946 Konalo se první zasedání Valného shromáždění OSN v Londýně.
- 12.I.1856 Zemřel Ludovít Štúr, slovenský národní buditel a politik, spisovatel a filosof, iniciátor ustanovení spisovné slovenštiny (nar. 29.X. 1815).
- 12.I.1876 Narodil se Jack London, vlastník John Griffith, světoznámý americký realistický spisovatel (zem. 22.XI.1916).
- 12.I.1945 Sovětská armáda a Polské vojsko začaly mohutnou ofenzívou v oblasti Visly směrem na Berlín.
- 15.I.1945 Začaly se útočné operace 38. armády 4. ukrajinského frontu v prostoru Jaslo, jichž se zúčastnilo pět dělostřeleckých pluků I. čs. armádního sboru v SSSR.
- 16.I.1826 Narodil se Romuald Traugutt, diktátor Lednového povstání v Polsku v roce 1863, počáteční 5.VIII.1864 na svahu Varšavské citadely.
- 16.I.1921 Na sjezdu sociálně demokratické levice Slovenska v Lubochni byla založena Komunistická strana Slovenska.
- 17.I.1706 Narodil se Benjamin Franklin, americký státník, bojovník za nezávislost USA (zem. 17.IV.1790).
- 17.I.1945 Jednotky Sovětské armády a oddíly Polské armády osvobodily Varšavu.
- 20.I.1826 Zemřel Stanisław Staszyc, vynikající polský politický činitel a spisovatel, vědec a filosof, organizátor vědeckého života a vedoucí činitel v tábore reformátorů v stanislavovském období, spoluzakladatel a předseda Společnosti přátel věd, organizátor odborných škol v Polském království (nar. na podzim, pokřtěn 6.XI.1755).
- 20.I.1971 Na setkání vedení PSDS s významnými zástupci uměleckých kruhů bylo rozhodnuto o výstavbě královského zámku ve Varšavě.
- 21.I.1924 Zemřel v Gorkách u Moskvy Vladimír Iljič Lenin (Uljanov V.I.), vůdce světového proletariátu, zakladatel prvního socialistického státu SSSR, tvůrce leninismu, jehož učení se stalo základem výstavby nové socialistické společnosti (nar. 22.IV.1870 v Simbirsku, nyní Uljanovsk).
- 21.I.1921 Byla založena Komunistická strana Itálie.
- 22.I.1921 Narodil se Krzysztof Kamil Baczyński (pseud. Jan Buga), polský básník; debutoval v ilegálních vydavatelstvích v letech okupace; s jeho tvorbou se pojily velké naděje; padl jako voják AK ve varšavském povstání 4.VIII.1944. Jeho dílo bylo vydáno po válce: „Spiew Pożogi“, „Utwory Zebrane“.
- 25.I.1949 Vznikla Rada vzájemné hospodářské pomoci.
- 26.I.1891 Narodil se Ilja Erenburg, významný sovětský spisovatel a publicista (zem. 31.VIII.1967).
- 27.I.1756 Narodil se Wolfgang Amadeus Mozart, světoznámý rakouský skladatel (zem. 5.XII.1791).
- 27.I.1944 Sovětská armáda osvobodila Leningrad po devíti stech dnech hrdinné obrany.
- 27.I.1945 Osvobození koncentračního tábora Osvětim.
- 28.I.1886 Ve Varšavské citadeli byli popraveni polští revolucionáři a bojovníci I. proletariátu: Stanisław Kunicki, Piotr Bardowski, Michał Osowski a Jan Pietrasinski (Velký proletariát).
- 30.I.1943 U Stalingradu kapitulovala VI. německá armáda, již vedel maršál Paulus.
- 31.I.1946 Maďarsko vyhlášeno lidovou republikou.

LÝDIA VADKERTI-GAVORNÍKOVÁ

POCHVÁLME STARÉ MATIČKY

Pochváľme staré matičky
nad kyslým mliekom večerov.

Zdvihajú bochník ako dieťa,
prekrižujúc ho, skôr než nakroja.
Poslednú kôrku z dávnych žatiev
položia na rodinný stôl.

Pole i vinohrad pamätajú
ich chôdzu, dlane, kolená —
pri čoraz zriedkavejších návštěvách
vdačia im oberkovým zrnkom.

Vstávajú s prvým kohútom.
Do hory vstupujú jak do kostola:
kuriatka im zobú z dlaní,
pomeria satana s holubinkou,
kým nájdu rýdzik v ihličí
naplnia košíky lištičkami
na dobrú noc...

Pochváľme staré matičky
nad sladkým mliekom rána.
Posledné oberkové zrnko
položia na nás stôl.

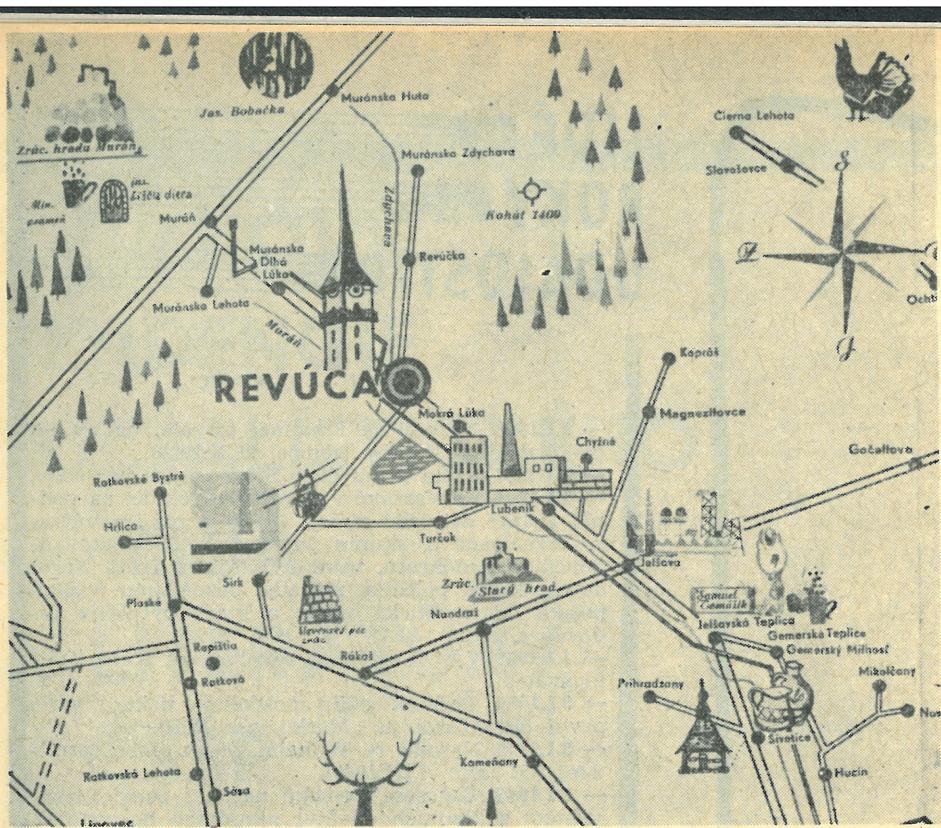
slovník Života

(17)

POESKY	SLOVENSKY	ČESKY
Kolonia	Kolín n. Rýnon	Kolín n. Rýnen
Kolo	polárny kruh	polární kruh
podbiegunowe	— pôlnocne	— severný
— poludniowe	— južný	— jižní
Kopenhaga	Kodaň	Kodaň
Kanal	Korintska	Korintska
Korynecki	šíja	šíja
Koszyce	Košice	Košice
Wybrzeże	Pobrežie	Pobřeží
Kości	slono-viny	slono-viny
Słoniowej	Krakov	Krakov
Kraków	Kroměříž	Kroměříž
Kromierzyż	Ligurské	Ligurské
Morze	more	moře
Liguryjskie	Linec	Linec
Linz	Litomierzyce	Litoměřice
Litomierzyce	Lisabon	Lisabon
Lizbona	Severný ľadový oceán	Severní ledo-vý oceán
Ocean Północny	Lotrinsko	Lotrinsko
Lodowaty	Severný ľadový oceán	Severní ledo-vý oceán
Lotaryngia	Lausanne	Lausanne
Lozanna	Louvre	Louvre
Luw	Lvov	Lvov
Lwów	Labe	Labe
Laba	Lomnický štít	Lomnický štít
Lomnica	Lodž	Lodž
Lódź	Madrid	Madrid
Madryt	Dolná Lužica	Dolní Lužice
Lužice Dolne	Horná Lužica	Horní Lužice
Lužice Górne	Mallorca	Mallorca
Majorka		

Marsylia	Marseille	Marseille
Morze Martwe	Mítvé more	Mrtvé moře
Mediolan	Miláno	Milán
Monachium	Mníchov	Mnichov
Morawy	Morava	Morava
Nadrenia	Porýnie	Porýní
Nicea	Nizza	Nizza
Nikozja	Nikózia	Nikósie
Nil Blékitny	Modrý Nil	Modrý Nil
Norymbergia	Norimberk	Norimberk
Spiska	Spišská	Spišská
Nowa Wieś	Nová Ves	Nová Ves
Nysa	Nisa	Nisa
Ziemia Ognista	Ohňová zem	Ohňová země
Ołumuniec	Olomouc	Olomouc
Oświęcim	Osvienčim	Osvětim
Nizina	Pádska	Pádská
Padańska	nižina	nižina
Padwa	Pádua	Padova
Paryż	Paříž	Paříž
Piszczany	Piešťany	Pišťany
Pilzno	Plzeň	Plzeň
Pireneje	Pyreneje	Pyreneje
Pólwysep	Pyrenejský poloostrov	Pyrenejský poloostrov
Pirenejski	Poloostrov	Poloostrov
Poczdam	Postupim	Postupim
Morze	Severné more	Severní moře
Pólnocne	Praded	Praděd
Pradziad	Praha	Praha
Praga	Rén	Rýn

MURÁN

Zrúcaniny mohutného muránskeho hradu zakrývajú koruny lesov vysoko na skalnom biele vrchu Cigánka, na severo-západ od staroslávnej Revúcej. Postavili ho v prvej polovici 13. stor. Postupom času nadobúdal čoraz väčší význam a rozliční hradní páni ho až do 18. stor. neustále rozširovali a opevňovali. Jeho posláním bola ochrana priechodov do Liptovskej a Zvolenskej župy a ochrana krajiny pred nepriateľom. Podhradná obec sa vyvinula po roku 1371, keď sa krajina osídlovala.

Tažko prístupný skalný vrchol, z ktorého hrad pyne hľadel na obec a muránsku planinu, sa nazýva Cigánka. Ľudová povest hovorí, že z tohto vrchu zhodili kedysi peknú čiernochú cigánku, do ktorej sa zamiloval a ktorú si aj vzal za ženu hradný kapitán Revúcky. Keď sa však presvedčil, že ohňavá manželka radá prijíma dvorenie aj iných hradných dôstojníkov a je mu neverná, zúriac zo žiarlivosti jednej noci zhodil ju z okna spálne do hlbokej prieplasti, ktorá sa otvárala pod oblokom.

Muránsky hrad v historických dokumentoch sa prvý raz spomína r. 1271. Vymenil niekoľko známejších a menej známych majiteľov a jeho pôvodný výzor zmenili takmer úplne neskôr prestavby. Hrad sa rozkladá na pomerne veľkom priestranstve nádvoria 360×96 m, opevneného hradnými múrmi s baštami. Ústrednou stavbou hradu pred jeho zničením bol palác spojený s kaplnkou. Okolo neho sa rozprestierali početné obytné a hospodárske budovy, výrobne a sklady. V strede vyvýšenej plošiny nádvoria sa nachádzali najstaršie hradné stavby.

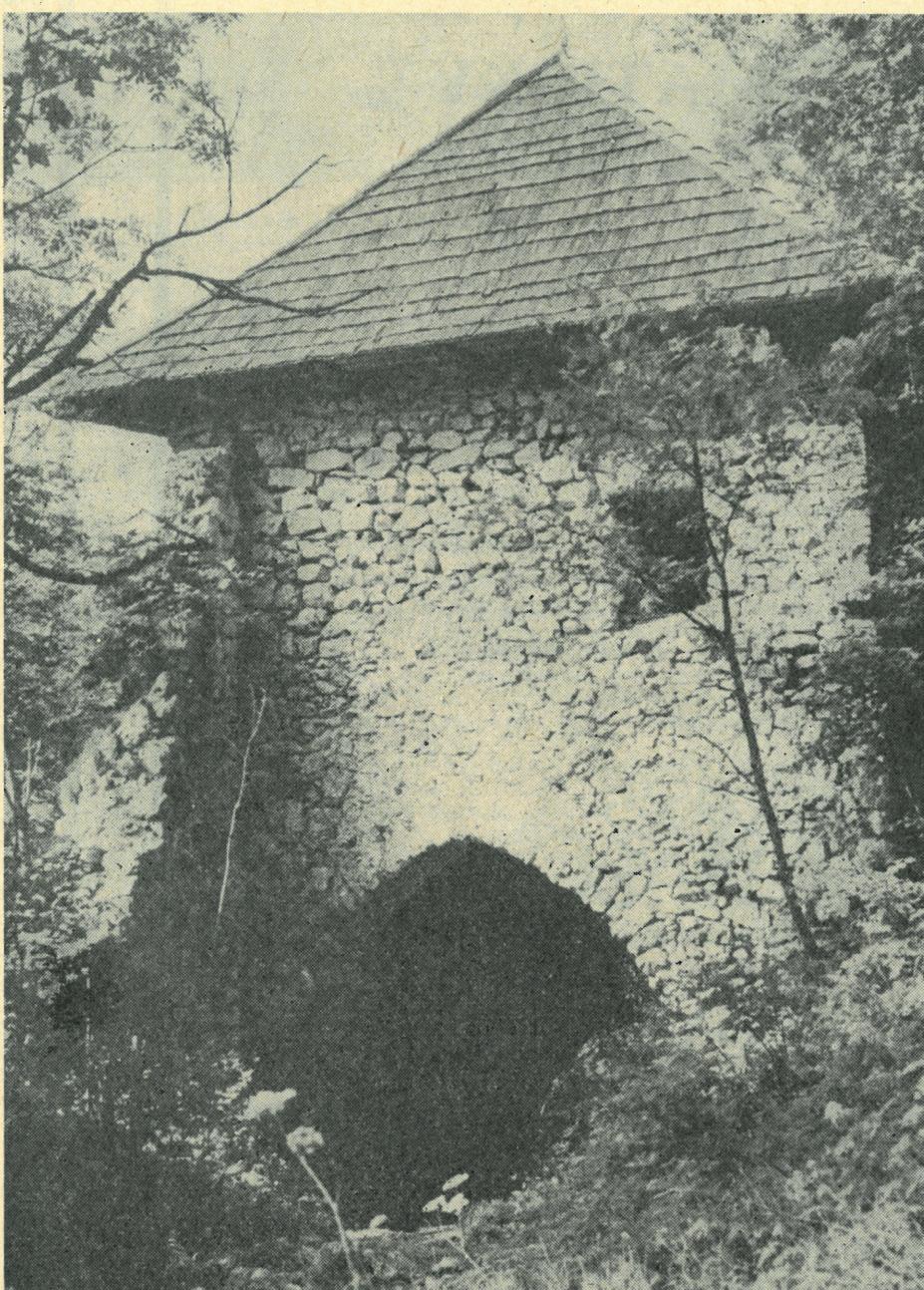
Vstup do hradu chránila brána, za ktorou sa nachádzal dômyselné riešené obranné priestory s vnútornou strážnou vežou, ktorou viedol prechod do hradného nádvoria. Cestu vedúcu na hrad zaistovali menšie samostatné veže pri rampách. Pre ťažký dostup na hrad na dopravu paliva a iných potrieb používali výťahové zariadenia. Na hrade pri studni bol dokonca aj rybník. Pod hradom, na svahu, bola zlievareň na delá.

Význam hradu Muráň potvrzuje aj to, že bol medzi hradmi, ktoré za vnútorného rozvratu v Uhorsku v 15. stor. najdlhšie vzdorovali kráľovi Matejovi, nazývanému Korvin v jeho bojoch s vojskami Jána Jiskru z Brandýsa. Toto obdobie mnohých bojov o Muráň inšpirovalo tiež Aloisa Jiráska, ktorý vo svojej trilógii o husitech „Bratstvo“ značnú časť deňa umiestnil na muránskom

Pod Muráňom, pod tým hradom
Dolina hlboká,
Čas po čase do nej nazrie
Marienka z obloka.
Čas po čase ku tej stene
Prituľuje ucho,
Lež v doline pod Muráňom
Tmavo je a hlubo.

Samo Chalupka

Prvá hradná brána z 15. stor. Foto: Fiala

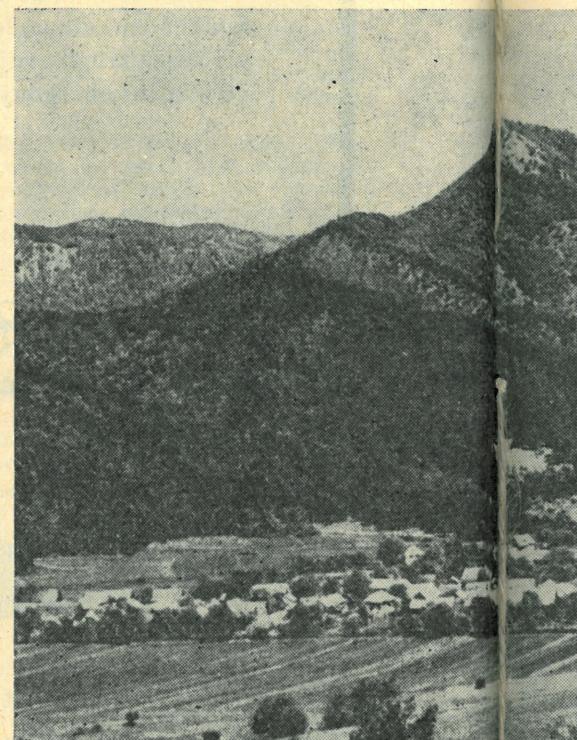

hrade a jeho okoli. Dnes z rozsiahlej a mohutnej pevnosti vidieť už len vyčnievajúce spomedzi korún hustých lesov zachovalé časti ohrúhlych stredovekých veží, delových bastiónov a hradieb. Pomerne dobre sa zachovala vstupná brána s vežou.

Od konca 15. stor. patril hrad spišskému grófovi Jánovi Zápoľskému, ktorý ho ziskal od kráľa Mateja za verné služby a neskoršie daroval svojmu prívržencovi Jakubovi Tornalymu z Gemera. Ten zase spravu nad hradom zveril synovi svojho piateľa Matejovi Bašovi. Bol to človek zlomyselný, ktorý z dychtivosti po bohatstve nielenže okradal Tornalyho, ale zanedbalo sa preslávil ako ukrutný lúpežný rytier. Po smrti Tornalyho, keď Muráň zdelen jeho nedospeľý syn, Bašo podvodom hrad obsadil najhoršou zberbou vyzbrojených žoldnierov, zohnaných z rôznych končín sveta, a vyhlásil sa za jeho pána. Na vydržiavanie svojho vojska a zbijanie majetku podnikal lúpežné výpravy, najmä na stredné a východné Slovensko a drancoval poddaný lud muránskeho panstva. Udajne vrazil na hrade aj falosné peniaze. Ale šťastie je vrtkavé. V 1549 hrad dobyli kráľovskí vojaci a Bašu popravili. O tom, ako Bašo zbijal a dobašoval, zaujímavý historický príbeh napísal J. Nižňanský vo svojej zbierke Bojnice kamené duktáty. Podľa tohto rozprávania Bašo koniec bol takýto:

„Pred kráľa Ferdinanda sa na Mateja Bašu sypala žaloba za žalobou. A to z horného Uhorska, najmä zo spišských miest Kremnice a z Čiech pre výpadky do Sliezskia. Na dovršenie príšiel najhorší chýr. Krajinský snem v Prešporku — ako sa vtedy vyslovil:

Muránsky hrad nad obcou na kameňoch

NA VOL'NÉ NOVOROČNÉ CHVÍLE MURÁNSKA VENUŠA

Z bohatej história často sa meniacich majiteľov hradu Mária Széchyová sa vyznačovala neobvykle dobrodružným životom. Bola pôvabná, zvodená, ale mala aj nebojačnú mužskú povahu. Pre jej očarujúcu krásu ju nazývali Muránska Venuša. Jej život inšpiroval početných spisovateľov a básnikov. Krásnu romancu o jej ľubosti k palatínovi Vesselényimu, ktorý v čele cisárskych vojsk obliehal Muránsky hrad, napísal aj Samo Chalupka. Pravé z tejto bánskej sme hore v úvode uviedli dve slohy.

František Vesselényi bol kapitánom Fiľakovského hradu a neskôr za mnohé činy v službe cisára Ferdinanda si vyslúžil hodnosť palatina krajiny, čiže najvyššieho krajinského úradníka. Tedy to vypuklo povstanie proti habsburskému viedenskému dvoru, ktoré viedol sedmohradský knieža Juraj Rákoczi I. Bolo to jedno

z mnohých protihabsburských povstaní vo vtedajšom Uhorsku, ktoré ako ničivá vlna po cele storočie zasahovali slovenské územie od východu až po západné hranice.

Mária Széchyová sa horlivu pridala k povstalcom, otvorila brány Rákocziho posádku a sama sa vyhlásila za kapitánku hradu, čo bolo na tie časy a mramy neobvyklé a odvážné. Vyhrala nejednú bitku a pripravovala hrad na mocný odpor. Ferdinand poslal proti nej vojsko, ktoré viedol práve František Vesselényi.

Hrad sa vedel ubrániť a spôsobil nemaľé straty obliehajúcim. V liste z októbra 1637 Vesselényi napísal: „...chcel som splniť kráľov prikaz a zaujať Muránsky hrad. Hradnej posádke velí arogantná a robustná Mária Széchyová. Táto krásavica z koňa pyne rozkazy dáva, muži ju poslúchajú. Jej hruď tvrdý pancier po-

kryva. Na šíšaku veliteľské perá povievanú a v belostných rúčkach fažký meč obraca...“

Obliehanie sa prefahovalo a hrad bol stále nedosiahnutelný. Možno, že Vesselényi by ani nedosiahol svoj cieľ, keby nie láska, ktorá sa neočakávane zrodila medzi ním a Máriou, zakončená ich tajoucou svadbou počas obliehania hradu. Týmto krásna Venuša išla pod čepiec treći raz a hrad sa dostať Vesselényimu. Jedna zo zachovalých povestí hovorí, že kým prišlo k sobášu, životom a osudem skúšaná Mária Széchyová podrobila Vesselényho skúšku vernosti. Podľa slovenského spisovateľa Alojza Mednyanského, autora knižky Dávne povesti o slovenských hradoch, ktorá prvy raz vyšla v roku 1820 a pred rokom bola opäť vydaná. Vydatelstvom Tatran v edícii Pamäti a dokumenty, priebeh tejto skúšky bol takýto:

Raz Mária poslala Vesselényimu pozvanie, aby sa skryte príšiel za nou na hrad, ak naozaj statočne zmyšľa o láske, túži ju uvidieť, a pritom je mužný i rytiersky. Vesselényi sa rozhadol, že sa na odvážny kúsok podujme. S tajomstvom sa zveril jednému zo svojich druhov a urobil opa-

trenia pre prípad, že by sa mu stalo niečo Šudské.

Zem sa už dawno pohrúžila v tme a všade navôkol vládla mlkvaťiš, ktorí rušili len vojaci pri strážnych ohnoch, keď veliteľ tisícky vykročil zo stanu a ponáhal sa k osudnej severnej strane hradu. V závratnej výške (tu bolo bralo najvyššie a najstrmejšie) sa trbliatalo sviatko, podobné hviezde-majáku v hustej hmle, ku ktorému viedol vratký chodníček upletený zo záladných povrazcov, na ktorom neopatrnému pútnikovi hrozila v nesmiernej hlbke istá smrť.

Nás hrdina sa neurbrial mimovoľne hrôzou, no stotočne, pevne vkrčil na tajuplnú cestu, štastne sa dostať k obloku a skočil do práznej, skoro neosvetlenej komnaty. Sotva sa však dotkol podlahy, zozadu ho krosi napadol a strhol k zemi. A už sa k nemu vrhli zakuklené postavy, vytrhli mu meč i dyku a žiadali, aby sa zaruciť, že sa bude pokojne správať, ak nechce, aby ho umlčali násilím. Nato sa otvorili vedľajšie dvierka a oklamanemu Vesselényimu ukázali pevnú vysoko zamrežovanú izbiertku, miesto jeho ďalšieho pobytu. Tu potom Vesselényi premýšľal o svojom neblahom položení —

HÍN

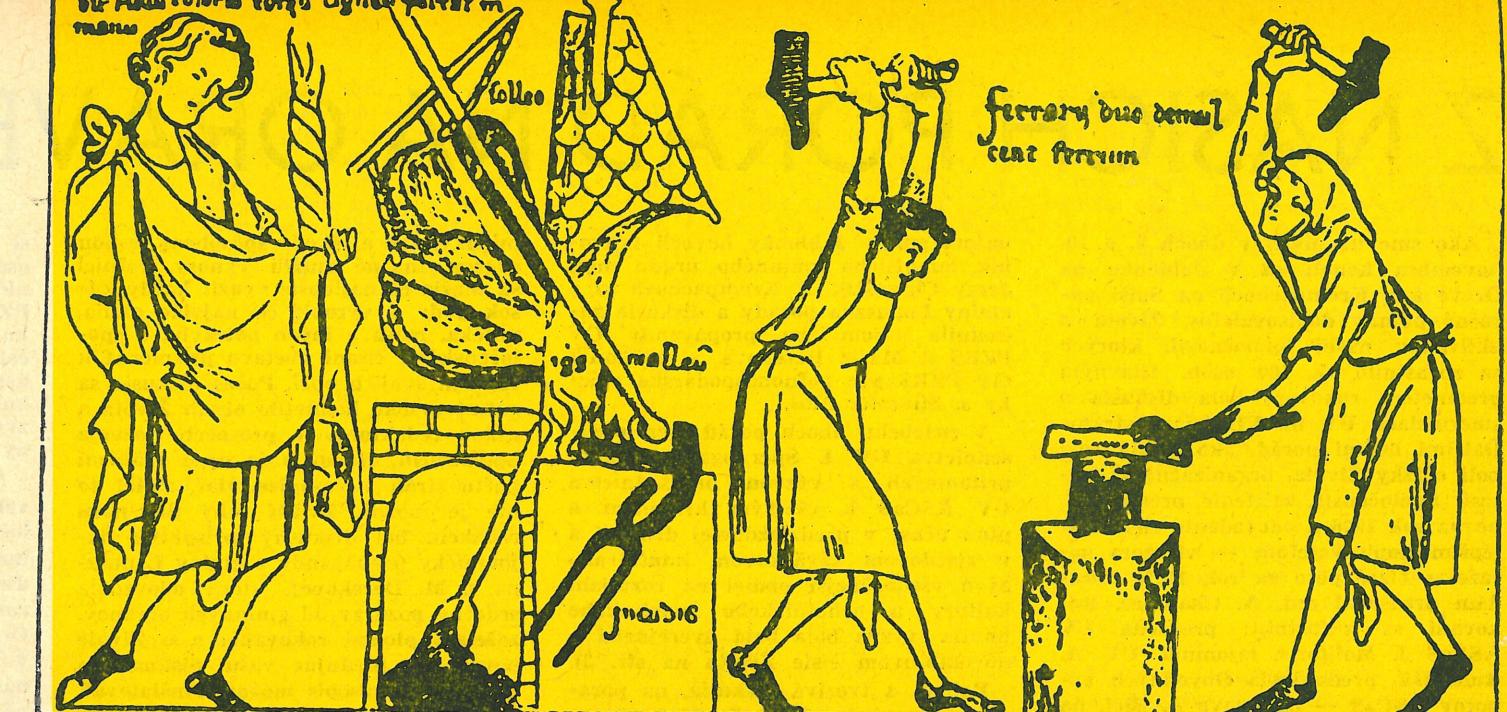
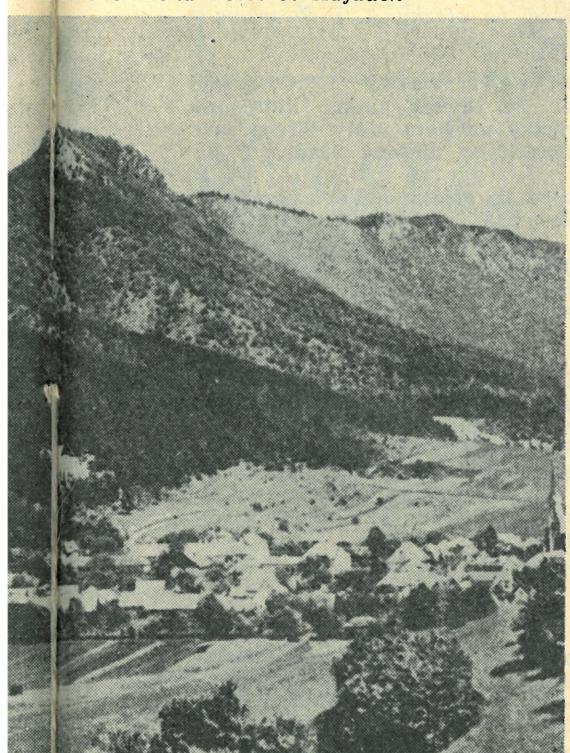
lala Bratislava — vyhlásil Bašu za nepriateľa trónu a vlasti a na jeho potrestanie vysíkal vojsko pod vedením prešporského grófa, vojvode Mikuláša Salma.

— Nedostanete ma! — skrikol po dlhých úvahách Matej Bašo a robil prípravy na dlhé obliehanie hradu. Ale mohol hocčo urobiť, všetko bolo daromné, lebo nemal ani na hrade ani nikde na svete oddaného človeka. Každý ho nenávidel a želal si jeho skazu. Už ani svojim žoldnierom neplatil podľa dohovoru. Bol im stále dŕžen a vyravnával sa s nimi len keď mu priháralo. Preto nie div, že keď Mikuláš Salm prihrmel s vojskom pod Muráň, žoldnieri nemali ani štipku chuti bojovať a prelievať krv. Otvorili bránu hradu bez odporu na prvú výzvu.

Zúfalý Matej Bašo i s dvoma kompaniami, ktorí mali najviac na svedomi a najviac sa báli trestu, dal sa na útek podzemnými chodbami. Tajným východom vyšli do neprenikuteľných hôr. Dlhlo, predĺžilo sa potíkali v pralese, kam pred nimi Šudská noha azda ešte nevkročila, až sa napokon predrali na poľanu a zočili pastiera opretého o kyjak nad stádom oviec, čo sa pokojne popásalo.

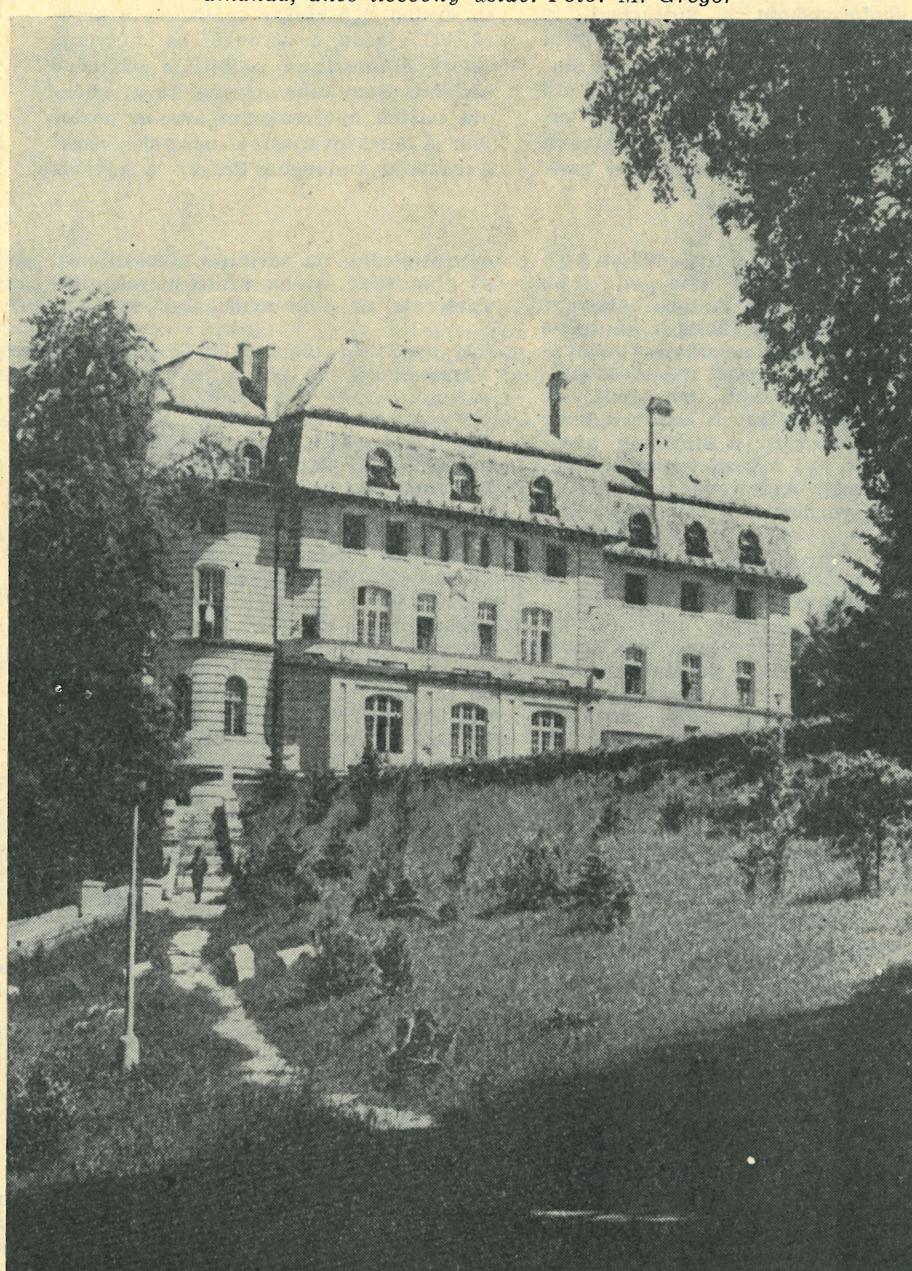
— Hej, pastier, kde sme? — spýtal sa ho Bašo, keď sa k nemu priblížili. — Co je to za dedina? Pastier ho spoznal. V pokojných očiach sa mu zaiskrilo a kyjak krčovite zovrel oboma rukami. — Telgart, — odvetil. — Telgart? — začúdovoval sa Bašo, ale sa nestihol dočudovať. Pastier ho ovalil kyjakom, že sa hneď zrutil. Ohromení kompaní sa vrhli na pastiera, ale on bol vrtkejší. Praštil po hlave kyjakom jedného i druhého a potom ich tľkol hlava — nehlava.

rotmánskeho meno Foto: J. Hajduch

Stredoveká kováčska dielňa

Z muránskeho hradu je dobre vidieť aj bývalý zámok bulharského kráľa Ferdinanda, dnes liečebný ústav. Foto: M. Gregor

oboľsteny ženou, zajatý, s pohasnutou slávou, s vojskom vydaným napospas nepriateľovi, vystavený tažkej zodpovednosti. No väznitelia mu nedzičili veľa času na rozjímanie. Do izby vkočil vysoký pochmúrný muž a odmerane, tlmeným hlasom povedal:

— Miesto, kde ste, samo hovorí, v čej moci sa nachádzate. Moja mocná veliteľka vám však ponúka slobodu, áno, aj ruku s týmto hradom a všetkými majetkami, ak opustíte kráľa a stanete sa verným prívržencom sedmohradského kniežaťa. Ak by ste sa zdráhali, — pokračoval muž spupne, — čaká vás o hodinu smrť, a vaše vojsko, ktorému nemá kto veliť, na svítaní istá skaza.

Zajatec nevrl odvetil, že ho takáto požiadavka hlboko uráža, nikdy si vraj život nevykupí potupnou nevernosťou a jeho slovo je mu sväté. Prišiel sem, lebo sa spoľahl na slovo chrabrej ženy, netušiac čiernu zradu. Veliteľka nemá na jeho život právo, no radšej nech mu ho vezme, než by sa mal podriadiť jej vôli.

— Nie o práve, ale o moci je tu reč, — rieko muž, a nech vraj zajatec múdro siame po výhodách, ktoré mu hradná pa-

ni núka. Bud prestúpi k nepriateľom, alebo si vyvolí smrť. O hodinu sa vraj muž vráti, aby zabezpečil jedno alebo vykonal druhé.

Všakové myšlienky vŕili rozburdenou myslou trpko sklamanej hrdinu. Dúfal, že objime nevestu, a teraz má klesnúť v chladnú náruč smrti? Ale či smel reptať? Nevložila mu sudba osud do vlastných rúk? Mal by zradil? Nie, nikdy! Nech sa stane čokolvek, radšej padne so slávou, než by mal žiť poškvrený hanbou.

Takéto myšlienky mrvili sa Vesselényiho hlavou dotedy, kým opäť neprišiel posol hrozby, aby ho znova nahovárať. Máne. Neustúpil ani vtedy, keď žálár sa naplnil vojakmi, medzi ktorí bol aj vykonávateľ krvavého rozkazu...

V tom do komnaty vstúpila vznešená hradná pani a utrápenému Vesselényimu povedala:

— Rytiersky si obstal v skúške, zaslúžiš si, aby som ti obetovala najväčší poklad — slobodu. Len veľkodusný muž sa môhol odvážiť podať mi veliacu ruku, preto si musel dokázať väčšiu odvahu než v boji, aby som sa pred tebou, mocnejším, sklonila. Tu, hľa, je moja ruka a s ňou

hrad, ktorý ti odteraz patri a bude stáť v službách tvojho kráľa.

Neskoršie, už za čias cisára Leopolda sa Vesselényi stal z kráľovského stúpence jedným z osnovateľov sprisahania proti Habsburgovcom o oslobodenie Uhorska spod ich nadvlády. Avšak sprisahanie bolo prezradené. Vesselényi sa utiahol na Lupčanský hrad, kde aj zanedlho zomrel. Ostatní, ktorí spolu s nim sprisahanie pripravovali, boli odsúdení a popravení.

Len Muránska Venuša sa nechcela vzdať cisárskeho vojskám. Panovníkov príkaz odmietla. Znova sa sama ujala velenia hradu a skoro jeden rok sa hrdinský bránila proti útokom 16-tisícovej cisárskej armády, obliehajúcej hrad. Napokon podľahla presile a hrad roku 1670 odovzdala cisárskym regimentom. Deväť rokov neskôr, zvävená všetkých práv, zomrela v Kőszegu.

Za čias Františka Vesselényiho Muránsky hrad prežíval vrchol svojej slávy. Potom nastal jeho úpadok, keď hrad v 1720 vyhorel a spustnul.

ferrary duo demel
cent ferrum

Muránska Venuša podľa súčasného obrazu

A.A.

Z NAŠICH PORÁD NA ORAVE A SPIŠI

Ako sme už písali v dňoch 9. a 10. novembra konali sa v Jablonke na Orave a v Krempachoch na Spiši výročné porady dopisovateľov Života a aktivistov našej Spoločnosti, ktorých sa zúčastnilo ok. 160 osôb. Hlavným predmetom rokovania bola diskusia o smerniciach ÚV na VII. zjazd strany. Ďalšími bodmi porád, ako každý rok, boli otázky Života, organizačné záležitosti Spoločnosti, zaistenie predplatného na rok 1976 a odovzdanie cien najlepším dopisovateľom — víťazom súťaže o Zlaté pero za rok 1975. Poradám predsedal red. A. Chalupec. Rokovaní sa zúčastnili: predsedca ÚV KSČaS J. Molitoris, tajomník ÚV A. Andrašák, predsedovia Obvodných výborov KSČaS — na Orave A. Biel, na Spiši F. Kurnát, a tajomník OV KSČaS v Zelove W. Luščiński. Oboch porád sa zúčastnil aj zástupca šéfredaktora red. M. Kaškiewicz.

V priebehu rokovania na Spiši námestník riaditeľa Plánovacieho oddelenia Vojvodského úradu v Nowom Sączi inž. Jakub Paluch mal prednášku o doterajších výsledkoch a úlohách v budúcej päťročnej Nowosączského vojvodstva, v tom aj oblasti Spiša. Počas porady v Jablonke o rozvoji Oravy a

najmä gminy Jablonky hovoril tajomník tamojšieho gminného úradu mgr. Jerzy Chrząscik. V Krempachoch sa z gminy Łopuszna porady a diskusie zúčastnila tajomníčka propagandy GV PZRS s. Maria Derecková a tajomník GV PZRS pre poľnohospodárske otázky s. Silvester Moš.

V priebehu oboch porád člen predsedníctva ÚV J. Šternog oboznámiel prítomných s výzvou predsedníctva ÚV KSČaS k všetkým krajinom o plnú účasť v predzájadzovej diskusii a v zjazdovom záväzkovom hnutí, ako aj o všeobecnejší podiel na rozvíjaní kultúry a ochotníckeho umeleckého hnutia (výzva bola bola uverejnená v novembrovom čísle Života na str. 3).

Bohatá a tvorivá diskusia, na poradách, ktoréj sa zúčastnilo 32 krajanov ukázala, že členovia KSČaS plne podporujú politiku strany a jej program dynamického rozvoja socialistického Poľska. Túto podporu vyjadrujú čoraz kvalitnejšou prácou na poli hospodárskom, spoločenskom a kultúrnom, v rozvíjaní svojej organizácie a šírení svojej národnej kultúry, českej a slovenskej. Diskutéri hovorili o fažkej ale obetavej roľníckej práci, od ktorej závisí výška úrody. Hoci v posledných rokoch nepriaznivé poveternostné pod-

mienky, ako aj škody spôsobené lesnou zverou značne znížili výnosy, roľníci sa snažia čo najlepšie využiť každý kúsok pôdy a vyrobiť čo najviac obilia, mlieka, mäsa a iných potravín, a spoločenskými činnimi obetavo prispievajú k rozvoju svojich obcí. Počas diskusie sa veľmi vysoko hodnotilo obsah Života a prácu redaktorov v prospech rozvoja Spoločnosti. Hovorilo sa aj o zväčšení počtu strán v časopise, žiaľ, zatiaľ to nie je možné. Zvlášť milý pre našu redakciu bol diskusný príspevok tajomníčky propagandy z gminy Łopuszna s. M. Dereckovej, ktorá odovzdala srdečný pozdrav od gminných orgánov, zaželala plodné rokovania a o Živote povedala: „Sledujúc vašu diskusiu a čítajúc vás časopis možno konštatovať, že problémom, ktorý vám leží na srdci je všeobecná starostlivosť o rozvoj našich obcí, našej gminy, o blaho našej krajiny, o lepšie hospodárenie, o lepší zajtrajšok nás všetkých. Dnes v období pred VII. zjazdom zhrnuje sa výsledky a efekty realizácie uznesení VI. zjazdu a zároveň sa vytyčuje smery činnosti na najbližšie päťročné obdobie. Som toho názoru, že aj občania našich obcí a gmin svojim postojom a angažovanosťou prispejú všetci k rozvoju ľudového Poľska a vytvária

si také smery činnosti, ktoré budú osozne pre nás všetkých. Ako tajomníčka propagandy Gminného výboru PZRS v Łopusznej, vedúca gminného kultúrneho strediska a z poverenia náčelníka gminy chcem vám zaželať veľa úspechov v kultúrnej činnosti, v šírení kultúry, v kultivovaní slovenských zvykov, piesni a hudby. Zo svojej strany sľubujem čo najširšiu spoluprácu.“

Na poradách sa zároveň vysvetlilo veľa otázok týkajúcich sa práce Spoločnosti, ako aj celý rad problémov hospodárskeho charakteru súvisiacich s ďalším pôsobením miestnych skupín a rozvojom jednotlivých obcí na Spiši a Orave. Obširnejšie sme o tom písali v predchádzajúcom čísle. Dnes prinášame odpovede, ktoré udelili prednášatelia na otázky a návrhy diskutér. K riešeným otázkam týkajúcim sa práce KSČaS sa vrátime po schválení nového finančného rozpočtu na rok 1976. S celým radom otázok intervenného charakteru ktoré prednesli krajania, obrátili sme sa na patričné úrady. Vrátime sa k nim po obdržaní odpovedí.

Pri príležitosti porád predsedca ÚV J. Molitoris a tajomník ÚV A. Andrašák odovzdali medaily KSČaS najzaslúžilejším aktivistom našej Spoločnosti.

ODPOVEDE

INŽ. J. PALUCHA

NA OTÁZKY

KRAJANOV ZO SPISA

Škody spôsobované lesnou zverou. Chcem pripomenúť, že nastala zmena predpisov v prospech roľníkov. Problém škôd je vo vojvodstve všeobecný, preto sa naskytá otázka, či je to vec nevhodnej práce komisií vyhodnocujúcich veľkosť škôd, alebo samotných predpisov. Bol návrh na zmenu ešte tunu platných predpisov, už vari po druhý raz. Problém vziať určite v Tatranskom národnom parku, kde sa poľovať nesmie, a preto tie otázky bude iste fažko vyriešiť. Keď je to však vec nevhodnej práce komisií, ktoré vyhodnocujú škody, treba intervenovať. Sú totiž dôkazy, že komisia zle vyhodnocuje škody. Svedomité vybavovanie týchto otázok leží predsa v záujme gminy, a s každým takýmto prípadom sa treba obrátiť priamo na gminný úrad buď na Poľnohospodárske oddelenie vojvodského úradu, ktoré zaujme postoj k týmto prípadom. Pokiaľ ide o predpisy nie sme v stave ich zmeniť, to znamena zásadu, podľa ktorej sa určuje výška odškodného.

(Odpoveď na otázky A. Vojtasa z Jurkova, A. Skupina z Novej Belej a A. Pivovarčíka z Kacviny)

Autobusové spojenia. Generálne zlepšenie v oblasti autobusového spojenia medzi gminami a vojvodstvom nastane až v novom autobusovom cestovnom poriadku, ktorý bude platný v roku 1976. Ale aj dnes z Nowego Targu a zo Szczawnice-Krościenka ide predsa do Nowego Sącza niekoľko autobusov denne. Pokiaľ ide o zmenu miestnych spojení, teda z jednotlivých obcí ako napr. z Kacviny či Lapšov, situáciu zatiaľ nemožno zlepšiť. Avšak v dňoch najväčšieho ruchu, teda počas trhových dní, mohlo by sa zaviesť dodatočné spojenia. V týchto otázkach sa treba obráťať prialo na gminné úrady, ktoré to môžu vyriešiť. Keď ide o zmenu cestovného poriadku miestnych autobusových spojení, o čom spomínal kr. Kravontka, treba sa s tým obrátiť na Gminný úrad v Nižných Lapšoch, ktorý takýto návrh postúpi patričnej inštitúcii na vybavenie.

(Odpoveď na otázky J. Kravontku z Nižných Lapšov, A. Bryju z Vyšných Lapšov a A. Pivovarčíka z Kacviny)

Výstavba školy v Nižných Lapšoch. Upustili sme od tejto stavby, lebo musíme budovať školu v Pekelniku. Tamoxia škola je skutočne veľmi stará a už sa nehodí na vyučovanie. Preto sme ju museli uviesť do plánu. Treba si pritom uvedomiť, že gminná škola v Nižných Lapšoch bude stáť 50 miliónov zl a stavebný pozemok nemôže byť zabezpečením výstavby tejto školy. Avšak vec ešte nie je definitívne rozhodnutá, ešte sa o tom diskutuje.

(Odpoveď na otázku J. Kravontku z Nižných Lapšov)

Vodovody. Uvažovalo sa o výstavbe v Nižných Lapšoch skupinového vodovodu, lenže tak v Lapšoch, ako aj v Lapšanke je veľký počet gravitačných vodovodov (napr. v Lapšanke ich využíva vyše 80% obyvateľov) a tak nikto by na to nešiel. Podobne vec vyzerala v Krempachoch a Novej Belej, kde tento problém vznikol v roku 1971. Nakonieco sa tam predsa pristúpilo k výstavbe skupinového vodovodu, pričom sa vtedy dokonca uvažovalo aj o pripojení k nemu Vyšných Lapšov. Zatiaľ niet na to technických možností.

(Odpoveď na otázku J. Kravontku z Nižných Lapšov)

Dôchodky. Existuje možnosť získať dôchodok za odovzdanú pôdu. Druhá možnosť — to sú dobrovoľné príspevky do poisťovne (PZU), ktorá by neskôr vyplácala dôchodok. Samozrejme v krajných prípadoch, keď roľníci nemajú nástupcov, alebo keď existujú obavy, že v starobe sa potomci nebudú o nich staráť. Je to ešte chulosťa otázka, ale smeruje sa k tomu, aby ju generálne vyriešiť.

(Odpoveď na otázky F. Chalupku z Novej Belej a J. Kravontku z Nižných Lapšov)

Zdravotné stredisko v Novej Belej. Prečo v nom nie je plné obsadenie? Ako vysvitlo, nebol pre lekára zaistený byt. Tie taká podmienka, že pre lekára a dobrého odborníka musí byť byt. Tento problém má vyriešiť Gminný výbor a Gminný úrad v Łopusznej (do konca roka).

Treba predsa uznať, že lekári nemôžu bývať horšie ako roľníci, ktorí ako všetci vieme, bývajú neraz vo veľmi dobrých podmienkach. Naproti tomu často sa stáva, že nie práve v najlepších podmienkach bývajú učitelia a zdravotná služba. Žiaľ, zatiaľ niet možnosti budovať pre nich domy či byty. Sú však také návrhy a budeme sa o to snažiť. Ostatne v tomto 5-ročnom pláne administratívna výstavba v gminách je spojená s bytovou výstavbou. V sídlach gmin, tam kde je to možné, chceme budovať obytné bloky, aby aj lekárska služba, učitelia a iní pracovníci mali dobré podmienky. Pokiaľ ide

o prostriedky na sociálnu starostlivosť, sú plánované, avšak v niektorých gminách nie sú plne využívané.

(Odpoveď na otázku F. Chalupku z Novej Belej)

Výstavba cest v Kacvine. Podľa mňa táto cesta mohla byť využívaná už dávno, keby nie niektorí Kacvínčania. Prichádzali tam predsa z podniku pre výstavbu cest, lenže niekoľko gazdov nechceli odovzdať na cestu po kúsku záhradky. Podobný problém bol aj v Čiernej Hore od Jurkova. Aj tam nechceli presunúť valiače sa ploty, aby dať kúsku pôdy na cestu. Teraz už odovzdávajú. Budeme uvažovať o zaradení kacvinských cest do plánu výstavby v rámci svojpomocných prác. Taktiež počas výstavby cesty Groń-Tribš-Nedeca práve v Tribši (na zátačke) bolo treba zastaviť práce, lebo niektorí Tribšania nechceli dať po kúsku pôdy. A tak isto bolo v Lapšoch. V takýchto prípadoch je potrebný určitý spoločenský prístup všetkých, bez výnimky, aby — keď sa buduje cesta — dať rýchlo potrebný kúsko pôdy, aj keď sa odškodné vyplati neskôr.

(Odpoveď na otázky A. Pivovarčíka z Kacviny, J. Vaclava z Čiernej Hory č. 2, S. Milona z Čiernej Hory č. 1, A. Modlu z Čiernej Hory č. 1 a J. Franckoviča z Novej Belej)

Výstavba školy v Kacvine. Táto škola je zahrnutá do plánu, dotácie budú zabezpečené. Sú aj prostriedky podnikov, ktoré tam budú organizovať rekreácie. Dnes problém je iba v zaistení realizátorov tejto investície. Ostatne chceme povedať, že v gmine Lapša Nižné kubaturové investície nie sú realizované najlepšie. Stojí výstavba zdravotného strediska, ako aj kultúrneho domu v Nedeci. Teda bolo by treba, aby váš aktív, vaša Spoločnosť viacej tlačili na Gminný úrad v Nižných Lapšoch, aby sa do toho lepšie pustil.

(Odpoveď na otázku A. Pivovarčíka z Kacviny)

Turistika. Keď ide o turistiku pekné perspektívy sa črtajú pred Kacvínom. Začala výstavba nedeckej priehrady, buduje sa sociálne zázemie, tri veľké obytné budovy. V dvoch vzniknú neskôr rekreačné strediská a v jednej všeobecne prístupný hotel. Teda najbližšie okolie — Nedeca, Kacvina a Lapšov bude turisticky veľmi atraktívne a preto sa pred nimi črtajú pekné vyhliadky. Lenže už teraz treba začať prípravy k tejto turistike, najmä pokiaľ ide o ubytovanie turistov. Musia to však byť pekné byty, využívajúce súčasným potrebám turistiky.

(Odpoveď na otázky B. Knapčíka z Mikolowa, A. Bryju z Vyšných Lapšov, J. Petráska z Krempach a A. Vaksmanškého z Tribša)

Pri príležitosti tejto porady chcel by som vám zaželať v mene Vojvodského výboru PZRS a Vojvodského úradu veľa spokojnosti a úspechov v práci, v spoločenskej pôsobnosti a osobnom živote, aby vaše úsilie a vaše výsledky prispeli k ďalšiemu rozkvetu Spiša, vojvodstva, k rozkvetu ľudového Poľska.

ODPOVEDE

MGR J. CHRZAŚCIKA

NA OTÁZKY

KRAJANOV Z ORAVY

OSVETLENIE CESTY V JABLONKE. Ide o cestu, po ktorej sa vyváža štrk z rieky. Je neosvetlená, to je fakt. Lenže v takomto prípade museli by sme vybavovať osvetlenie všetkým gazdovstvám, nachádzajúcim sa v blízkom susedstve obce alebo priamo v nej. Gminný úrad sa môže postarať o dodatočné svetelné body, teda stĺpy a žiarovky, ale nemôže robiť osvetlenie cest vedúcich na jednotlivé gazdovstvá. To je už vec každého roľníka. Ostatne všetko závisí od energetického podniku, či bude súhlasil s dodatočnými svetelnými bodami, či nie.

(Odpoveď na otázku E. Ďubka z Jablonky)

RASA A CHOV. Meníme teraz rasu kráv na brezavú, ktorá je nepochybne

výnosnejšia a lepšia. Mali sme však fažkosti so získaním chovného materiálu. Teraz, keď prechádzame na chovateľstvo, musíme zaistiť dostatočné množstvo chovných zvierat. Práve dnes sme objednali isté množstvo oviec a prasiat. Tých prasiat je stále menej asi preto, že vlna bola slabšia úroda zemiakov. Tento rok je však zemiakov dosť.

(Odpoveď na otázku A. Fulu z Chyžného)

KONTRAKTÁCIA. Nepochybne nariadenie ministerstva poľnohospodárstva bolo také, že kontraktovať možno najmenej tri kusy dobytka. Stáva sa však, že niektorí roľníci môžu chovať iba po jednom kuse, a vtedy sa traja či štýria z nich musia dohodnúť a kontraktovať na jedno meno. Ako sme sa však tunu dozvedeli, v iných gminách na našom teréne je inak. Tam kontraktujú aj po jednom kuse. Keď teda tam môžu vynasnažiť sa to zaviesť aj na Orave.

(Odpoveď na otázky A. Fulu z Chyžného, J. Molitorisa z Kacvina a J. Kováčika z Dolnej Zubrince)

OTÁZKA PEKELNÍKA. Otázku pripojenia Pekelníka ku gmine v Jablonke, s ktorou ste sa obrátili na ministerstvo spravodlivosti, postúpili na mestský úrad v Krakove a odtiaľ na Organizačno-právne oddelenie Vojvodského úradu v Nowom Saczi, ktoré jedine o tom rozhoduje. Podobne je to s Harkabuzom a Podsrinom.

(Odpoveď na otázky A. Rafača z Pekelníka a F. Harkabuza z Harkabuza)

VÝSTAVBA ŠKOLY A ZÁSOBOVANIE VO VELKEJ LIPNICI. To je vec len tamojšej gminy. Chcem iba zdôrazniť, že akákoľvek investičná činnosť, teda aj výstavba školy č. 3 i jej otvorenie, zvýšenie zásobovania mäsem atď., závisia od tamojších gminných orgánov a od družstva GS. Veľká Lipnica nemá vlastný bitúnek ako napr. Jablonka a v súvislosti s tým údeniny musí dovážať. Ale myslím si, že keď družstvo GS sa začne viacej staráť o mäsové výrobky a vyhľadávať ich treba v Jablonke, Rabke či Černom Dunajci — aj zásobovanie sa môže zlepšiť.

(Odpoveď na otázky A. Špyru z Privarovky a J. Karnafla z Veľkej Lipnice)

MLIEKO A CHOV. Je známe, že ceny mlieka boli nízke. Preto štát dospele k záveru, že ich treba zvýšiť. Celkovo teda stúpli o 0,5 zl za liter, a tým sa predaj mlieka viac vypláca. Povedzme si aj to, že aby chov kráv bol rentabilný, treba sa o ne staráť, dobre kŕmiť a udržiavať v čistote. Je to predsa v záujme samotných roľníkov. Zanedbaná krava dáva menej mlieka a horšej kvality, teda aj lacnejšieho. S tým súvisí aj pokles chovu, aký bol naznamenaný.

(Odpoveď na otázky S. Adamčíka z Malej Lipnice)

KOMASÁCIA. Na celej Orave roľnícke pozemky sú veľmi rozdrobené a na takýchto úzucích pásikach ľahko závadzajú mechanizáciu poľnohospodárskej produkcie. Preto sme pristúpili

ku komasáciu pôdy. Lenže komasácia to je dlhý proces — v Jablonke trvá už štyri roky. Akonáhle sa skončí, inžinieri prejdú do Veľkej a Malej Lipnice. Má to byť v roku 1976. S tým súvisí ešte jeden problém — regulovanie vlastníckych práv (uwlašczanie). V Chyžnom a takisto v Jablonke a Oravke je to už dokončené. Práve teraz táto regulácia vlastníckych práv prebieha v Dolnej Zubrici. Robíme to skôr preto, aby sa komasácia nepredložovala.

(Odpoveď na otázku E. Kotta z Dolnej Zubrince a S. Adamčíka z Malej Lipnice)

TRAKTORY. Zatiaľ sú fažkosti s nákupom ľahkých traktorov C 330 UR-SUS, aké sú u nás potrebné. Záujemcov o ne je veľa, každý by kúpil. Podobne je to aj s inými strojmi. Dúfam, že zanedbalo sa situácia zlepší.

(Odpoveď na otázky S. Adamčíka z Malej Lipnice)

VÝKUPNÉ STREDISKO V HORNEJ ZUBRICI. Výstavba tohto výkupného strediska pre dobytok skutočne začala; Zubričania dali na to drevo a zároveň brigádnicky na stavbu pracovali. Lenže sanitárno-epidemiologická komisia na istý čas práce zastavila pre nedostatok miesta, teda preto, že stredisko by sa nachádzalo príliš blízko tamojšej zberne mlieka. Súčasne je už vec vyriešená. Keďže výstavba už daleko pokročila, bude treba ju dokončiť, o to viac, že táto investícia je v Hornej Zubrici veľmi potrebná.

(Odpoveď na otázky F. Ďurčaka z Hornej Zubrince)

ČESTNÉ VYZNA- MENANIE

Pri príležitosti 30. výročia oslobodenia Československa, generálneho konzula ČSSR súdružstva Jaroslava Janouška odovzdal dňa 24. novembra 1975 v miestnostiach generálneho konzulátu v Katowicach tajomníkovi ÚV KSČaS kr. Augustínu Andrášákovi striebornú medailu Československej spoločnosti pre medzinárodné styky za zásluhy o rozvoj priateľstva a spolupráce s ČSSR.

Slávnosti sa zúčastnil vicekonzul ČSSR súdružstva Vasil Hudák a za KSČaS predsteda ÚV kr. Ján Molitoris. Srdečne gratulujeme.

kampani bylo zasedání OV KSČaS v Zelově, ktoré sa konalo 23. listopadu minulého roka. Zahájil je predsteda OV KSČaS krajan Jan Novák. Mezi četných shromáždených krajanov a krajanov prišli hosté — poslanec Sejmu PLR Bronisław Cieniewski, riaditeľ Kultúrnego domu v Belchatowě s. Owczarek, tajemník ÚV KSČaS krajan A. Andrášák a nízke podepsaný zástupca našej redakcie.

V hlavním referáte, ktorý prednesiel tajemník OV KSČaS v Zelově kr. Waclaw Luščinský, bylo mij. zdôraznené, že Polsko za úspešné realizace programu rychlého a všeobecného rozvoja země, načrtutého na VI. sjezdu PSDS, nastupuje novou, vyššiu etapu budovania vyspelé socialistické spoločnosti. Na realizaci tohto programu se podílí i naše Společnost, všichni členové KSČaS. K plnění náročných úkolů v nastávající pětiletce, ktoré schválili VII. sjezd strany — zdôraznené — členové KSČaS přistoupí se stejnou angažovaností a oběťavostí, s níž pracovali dosud.

Konkrétnym příkladem oběťavosti zelovských krajanov a jejich podpory politice strany je všeobecná účast v celospolečenském závazkovém hnutí na počest VII. sjezdu PSDS. V rámci svých záväzků v jednotlivých závodech v Zelově a v okolí se rozhodli, že odpracují dodatečne pries 400 hodin, což priniesie zhruba 10 000 zlhotých. Existuje oprávnená naděje, že i tento závazek členové KSČaS v Zelově nejen splní, ale překročí.

Na zasedání byly nejobčtanějším a nejzasloužilejším krajanom, ktorí se významne zaslúžili o rozvoj našej Společnosti, predaný medaille KSČaS Za zásluhy. Mezi vyznamenanými byl dlouhole-

tý funkcionár a aktivista OV KSČaS v Zelově Emil Pospíšil, jeden ze zakladatelov našej Společnosti. Vyznamenaný bol také poslanec Bronisław Cieniewski, ktorý je známy svou spolupracou se zelovským obvodom, prospěšnou pro rozvoj zdejší skupiny. Při této příležitosti srdečně blahořečíme vyznamenaným.

V záverečnom zasedání účinkoval pěvecký sbor zelovské mládeže, působící při OV KSČaS. Uvedl pásmo českých a polských písni, starodávnych i nových, propletených působivými recitacemi české a polské poezie. Jak dojímavě působila melodie českých písni, a s jakým citem mladí umělci přednášeli básně, bylo vidět na tvářích shromážděných krajanů. Nejedno srdeč se stisklo dojetím. Bouřlivý potlesk byl zaslouženou odměnou účinkujícím za jejich výkon.

Vskutku pozoruhodná byla poměrně velká účast mládeže na zelovském zasedání, a to jak mladší, tak také starší. Svého času jsme psali, že práce s mládeží v Zelově (i v dalších našich skupinách) trochu pokulhává. Lze soudit, že zde nastal obrat k lepšímu. Jak prohlásil krajan M. Kimmer — nutno jenom nalézt společný jazyk s mladými lidmi, poznat jejich zájmy, umět vzbudit zájem mládeže o práci ve Společnosti a výsledky se musejí dostavit. Příklad Zelova tato slova potvrzuje.

Ján Šternog

Dne 28. listopadu 1975 se konalo zasedání městského a obecního národního výboru, jemuž předsedal první tajemník MV PSDS v Zelově s. Józef Tosík. Dále se zasedání zúčastnili zástupci vojvodských orgánů PSDS: vedoucí organizačního oddělení vojvodského výboru PSDS Jan Słomkowski a ředitel oddělení pro kontrolu a instruktáž Bogdan Kwiatkowski.

Zasedání bylo věnováno otázece sloučení města s obcí (tedy i orgánů) v jeden celek. Návrh na sloučení bude předán Vojvodskému úřadu v Piotrkowě, který o této věci rozhodne.

W. Luščinský

V Zelově byly veľmi populárne a oblíbené u krajanov a také všech Zelovanov československé filmy, ktoré jsme promítali v naši klubovně. Filmy nám pôjčovalo Československé kulturné stredisko v Varšavě. Od určité doby však filmy nedostávame. Již tríkrát sme písemne prosili Čs. kulturné stredisko o další pôjčovanie filmov. Ačkoliv sme první dopis vyslali v září roku 1975, odpověď jsme neobdrželi. Protože se naši krajané, a všetci všichni v Zelově, dotazují, proč v klubovně nepromítáme československé filmy, a my už opakovat nevímme, jak máme lídem odpovídat, prosíme redakci našeho časopisu, aby tu vše na mieste vysvetlila.

Předem děkujeme za vyřízení.

OV KSČaS v Zelově
(Podobně dotazy dostáváme také ze Spiše a z Oravy — red.)

TRIBŠ

16. novembra min. roka konala sa v klubovni MS KSČaS v Tribši výročná schôdza miestnej skupiny našej Spoločnosti, ktoré sa zúčastnilo vyše 70 členov. Otvoril ju predsteda MS kr. Andrej Vaksmanšký, ktorý zároveň podal správu o činnosti výboru v uplynulom období.

V správe sa o. zdrožňovalo, že miestna skupina KSČaS v Tribši sa v poslednom období zväčšila o 19 novoprijatých členov a súčasne ráta 105 členov. Boli zvolané tri členské schôdze a dve schôdze výboru MS. V poslednom období stúpla aktivity členov, z ktorých väčšina sa činne podieľala na práci MS. Pri príležitosti 30. výročia oslobodenia ČSSR sa konala slávnostná vatra. Všetci krajania z Tribša — členovia KSČaS sa aktívne zúčastňovali mnohých svojpopravných prác. O. z. zvážali kamene a štrk na hasičskú reťaz a klubovnu KSČaS. Celková hodnota týchto prác dosahuje skoro 30 tis. zl. Svojpopravné bola vymaľovaná klubovňa MS a urobená nová dlažka.

V diskusi, ktorá sa po správe rozprádila, sa zúčastnili kr. Daniel Pavlica, Jakub Kačmarčík, Andrej Vaksmanšký, František Kovalčík.

A.V.

Dne 22. listopadu roku 1975 zemrel v lodžské nemocnici ve věku šedesáti čtyř let krajan Teofil Vilém Kedaj, člen výboru OV KSČaS v Zelově.

Byl pochován dne 26.XI. 1975 na hřbitově evangelické reformované církve v Zelově. Na poslední cestě krajana Kedaje doprovodila rodina ze Zelova, Itálie a Československa, přítel a členové Společnosti a výboru OV KSČaS a pěvecký sbor.

Se zesnulým krajanem se jménem naši Společnosti rozloučil tajemník OV KSČaS v Zelově Waclaw Luščinský. Vřelými slovy hovořil o srdečném vzahu krajana Kedaje k lidem, o jeho aktivní a obětavé práci ve prospěch Společnosti, veřejnosti a na poli kultury.

Cest jeho památky!

OV KSČaS v Zelově

ČLENOVÉ KSČaS PODPORUJÍ PROGRAM STRANY

Poslední měsíce minulého roku se vyznačovaly velkou aktivitou členů KSČaS ve všech místních skupinách na hospodářském, společenském a kulturním poli. Období připrav k prosincovému VII. sjezdu PSDS bylo totiž pro naše krajanov mimořádnou příležitostí k ukázání iniciativy a angažovanosti v práci pro rychlejší rozvoj obcí, oblastí a své organizace. Dokumentovali tím podporu straně a jejímu programu socialistické výstavby země. Tato příležitost byla plně využita. Cetné výrobní závazky, brigádní práce a všeobecná účast krajanů v předsjezdové diskusi byly nejlepším důkazem.

Jedním z předsevzetí naší Společnosti v předsjezdové

ZVEL'AĎOVAŤ VÝSLEDKY MENŠÍM ÚSILÍM

Družstvá roľníckych krúžkov (DRK) aj keď existujú pomerne krátka, si získali veľké uznanie roľníkov. Máme ich už v Poľsku 1800 a predpokladá sa, že do roku 1980 ich počet stúpne na 2000. Teda v každej gmine, kde pôda súkromne hospodáriacich roľníkov čini vyše 50 percent celkového areálu poľnohospodárskej pôdy, DRK budú rozvíjať stále všeobecnejšiu činnosť.

Ak by sme chceli už dnes poukázať na výsledky pôsobnosti tejto formy družstevníctva, mali by sme predovšetkým vymenoval značné zvýšenie efektivity práce traktorov na roľníckych poliach, ako aj predĺženie času explózacie týchto traktorov. Počet hodín využívania traktorov v poľných prácach sa zvýšil v Poľsku priesmerne o okolo 20 až 30 percent, čo za tak cietného ešte nedostatku mechanických tažných sil, už niečo znamená. Pri tejto príležitosti treba dodať, že nariadením ústredných orgánov roľníckych krúžkov bol raz a navždy vyriešený problém využívania traktorov patriacich krúžkom v mimoroľníckej doprave počas celého vegetačného obdobia. Za takéto služby — dnes už zakázané — odvolali z funkcií niekoľkých riadiťov DRK.

Začiatkom novembra tohto roku Ústredný zväz roľníckych krúžkov schválil nové stanovy družstv RK. Vyplati sa upozorniť na niektoré formulácie týchto stanov. Zdôrazňujú totiž, že DRK využívajú pôsobnosť za účelom intenzifikácie a technickej modernizácie poľnohospodárstva, organizovania kolektívnych foriem hospodárenia pôdou, ako aj zlepšovania pracovných a životných podmienok vidieckeho obyvateľstva. Čo to znamená?

DRK koordinujú spoločensko-organizačnú pôsobnosť roľníckych krúžkov, zaisťujú im všeobecnú pomoc v realizácii ich úloh a nesú zodpovednosť za ich fungovanie. Týmto spôsobom roľníci zdržanliví v krúžkoch majú bližie, lebo vo svojej gmine, podnik, poskytujúci im všeobecnú výrobnú pomoc, vykonávajúci služby v súhlase so zásadami modernej výrobnej technológie, najmä v oblasti: mechanizácie poľnohospodárskych prác, prepravy poľnohospodárskych plodín, hnojiv, chemikálií atď., vykonávania všetkých chemizačných prác, opráv poľnohospodárskeho náradia, dopravných prostriedkov a potrieb pre domácnosť, spracovávania niektorých poľnohospodárskych plodín a konzervovania v skvalitovaní krmív, stavebno-oprávavských prác, v tom aj výroby stavebných materiálov, zásobovania poľnohospodárstva vodou, ako aj organizovania a rozvíjania kolektívnych foriem užívania pôdy, poľnohospodárskej kooperácie atď.

Vymenovali sme túto skoro všetky základné smery pôsobnosti družstiev roľníckych krúžkov. Samozrejme, nie všetky družstvá a nie všade rozvíjajú všetky tieto smery pôsobnosti. Ale keď povieme, že napr. tento rok roľnícke krúžky opravili vyše 300 000 traktorov a že berú na seba aj povinnosť opravovať traktory a stroje patriace súkromným roľníkom a starajú sa o stroje a traktory odovzdané krúžkami do kolektívneho užívania roľníkom, musíme uznať, že je to skutočne veľký kus práce.

To isté možno povedať o brigádom pracovnom systéme, ktorý spočíva v tom, že brigáda DRK na základe zmluvy sa zaväzuje vykonávať všetky vý-

robné práce — od prípravy pôdy pred siatim, cez pestovanie poľnohospodárskej kultúry, jej zber a práce vykonávané na poli po zbere. Spolu so záväzkom vykonávať túto prácu, krúžky preberajú zodpovednosť za kvalitu práce a za to, aby vo výsledku ich práce roľník nezobral menšiu úrodu, ako vtedy, keď sám vykonáva všetky práce.

Co sa týka podhorských oblastí, vedenie RK, ako aj rezort strojárskeho priemyslu a vedci z oboru mechanizácie upozorňovali, že je nutné modifikovať stroje a vypracovať konceptu rozvoja mechanizácie poľnohospodárstva v týchto oblastiach. Totiž dôležité práce pri vypracovávaní konceptu mechanizácie poľnohospodárstva nepríhliadli k týmto oblastiam, v ktorých sa predsa v špecifických podmienkach rozvíja poľnohospodárska produkcia a chov. Dobre, že dnes sa už tento fakt vidí a že za tým pôjde aj konkrétna pôsobnosť. Zdá sa však, že v tejto veci veľa budú môcť povedať praktici z týchto oblastí, ktorí niekedy značne predbiehajú plánované práce a konštruuju stroje (napr. pre zber sena) alebo prispôsobujú štandardné stroje špecifickým potrebám horských terénov. Ich hlas by mal zavážiť najmä medzi tvorcami nových konštrukcií, a ich mienky mali by byť odosielané prostredníctvom vojvodských zväzov roľníckych krúžkov do jednotlivých ústredných ministerstiev a Ústavu mechanizácie a elektrifikácie poľnohospodárstva.

Na marge tohto problému uvediem ako zaujímavosť, že Ústredný zväz RK vybavuje s vojskom kúpu zatiaľ troch vrtuľníkov, aby sa ich vyskúšalo v

agroleteckých prácach v podhorských oblastiach (chemizácia a snaď aj doprava v budúcnosti?)

Je to však ďalšia budúcnosť a najbližšia, to je predovšetkým problém odborných kádrov. Dnes sa napr. hovorí, že pre potreby DRK sa vybuduje 1000 veľkých gminných dielní, v ktorých sa bude robiť generálne opravy krúžkových a roľníckych traktorov a strojov, vybavených diagnostickými zariadeniami. Hovorí sa taktiež o vybudovaní v priebehu piatich rokov 20 000 bytov pre kádre mechanizátorov.

Lenže mechanizátor v DRK nemôže byť iba traktoristom, ktorý sedí za volantom, ale musí mať niekoľko špecializácií nevyhnutne potrebných dnešnému roľníkovi, poznať agrotechniku a vedieť — v období, keď nepracuje na poli — robiť údržbu a opravu strojov. Nemôžeme si totiž dovoliť, aby sme mu platili za to, že v zime sedí pri peci.

A ešte jeden problém, hospodárenie pôdou. DRK kolektívne hospodária na pôde, ktorá môže pochádzať z členských vkladov roľníkov, z areálov preberaných za dôchodok, zo Štátneho pôdného fondu, ako aj z pôdy prenajatéj od súkromne hospodáriacich roľníkov. Je to teda príležitosť pre tých, ktorí by chceli pracovať kolektívne, ale predovšetkým je to príležitosť dobre obhospodáriť pôdu patriaci doferaz ľuďom, ktorí už nemajú sílu pracovať a chceli by prejsť na zaslúžený odpocinok. Teda aj táto forma hospodárenia má slúžiť zvyšovaniu poľnohospodárskej výroby a zmenšovaniu ľudskej námahy.

ROMAN WYSOCKI

**OTVÁRAJTE! OTVÁRAJTE! • NOVÝ ROK AJ VÁM
NESIE NÁS ZIVOT • VINŠUJEME VÁM ŠTASTIE,
HOJNOSŤ, NÁDEJ A MIER CHALUPÁM!**

JANUÁR

Nový rok, najslávnejší deň roka, vitanie všetci. Hoci sme prekročili ešte jeden rebrík nášho života, tento deň má pre nás nevšedné čaro. Radujeme

sa z neho a prajeme si všetko najlepšie, veľa štastia a lásky, veľa, veľa nových úspechov vo všedných pracovných dňoch.

Nás novoročný prihovor venujeme vám, milí, s hlbokým prianiom, aby príroda bola vám priaznivá, keď pojedete na roľu do práce, aby naša živiteľka zem vám prinášala čo najviac zrna, pšenice, raži, jačmeňa a ovsu — chleba pre nás všetkých. Aby oziomy sa vám vyvieračili za vašu usilovnú prácu a dali novú vysokú úrodu. Nech vaše lúky vám dajú hodne krásneho,

zeleného krmiva pre vaše zvieratá, aby vám aj nám dávali čo najviac mlieka, mäsa a koží.

tanca a spevu mladých. Pred nami je prvá roba a prvé svadby roka, začína sa už myslieť o jari.

Január má svoje meno po starorímskom bohu Janusovi, ktorému ho zasvätil Pompilius (715 — 612 pn), keď k dôvodejšie používaným v kalendári desiatimi mesiacom roka pridal ešte dva, a január i február presunul na začiatok roka. Je to mesiac, v ktorom zima vrcholí, ale zároveň má veľa rôznorodého pôvabu. Počasie sa na dlhé dni ukludňuje, tichnu vetry, obloha sa rozjasnia, slniečko sem-tam prihrieva a prináša ľuďom zdravý oddech. V ňom aj polovica zimy je už za nami a deň viditeľne rastie a nocami býva krásna, hviezdná obloha. Nečudo teda, že zábarvy a fašiangové hry sú plné ľudskej radosti, smiechu,

V januári býva asi 17 dní mrázivých a okolo 10 s celodennými mrázmi, okolo 16 dní sneží a je vlna. Najtuššie mrazy bývajú v prvej polovici mesiaca. Vraj keď na 1. januára vychádza slnko z tmavých mrakov, má byť po celý rok veľa búrok. Starí Rimania vrazilí, že keď slnko svieti 22. januára, tento rok budú plné džbány, sudy a sypky. Keď však január je mokrý a daždivý, jar bude vraj neskorý. Zase staré záznamy pripomínajú, že januáre bývajú občas teplé, ako napr. v roku 1409, keď roľníci už ok. 7. januára mohli oráť a siat. Obyčajne zo sto januárov býva asi 60 s tuhou zimou a ostatné — s priemernou.

(zozb. Mišo)

Z KALENDÁRA NA —

FEBRUÁR — ÚNOR

Stáva sa, že niekedy už vo februári môžeme porovať prvé známy blížiacej sa jari. Ale najčastejšie máme ešte tuhú zimu, hoci ľudovo nám sľubuje, že „keď mráz vo februári pevne drží, zima už nebude dlho trvať“. Preto musíme končiť zimné práce na gazdovstve a pripravovať sa na jar.

Na poli, podľa situácie, ničime ľadovú škrupinu na oziminách, alebo odvádzame vodu zo stojatých kaluží.

Vo dvore vyplatí sa vo februári vybieliť hospodárske budovy. Nesmieme zabúdať, že žiaby v maštaliach musíme bieliť každý mesiac.

Musíme skontrolovať kopce so zemiakmi a kŕmnou repou.

Koncom mesiaca postriekávame ovocné stromy; ak je dostatočne teplo, môžeme začať aj so strihaním korú stromov a vyrubávaním zakrpatených stromov. Kmene a hrubšie konáre čistíme, zbierame z nich suché, poskrúcané listie, ktoré je súčasťou budúcich huseníc. Všetko zbierame a pálime.

Koniec mesiaca je obdobím nakličovania skorých zemiakov.

Napriek týmto prácam, vo februári máme trochu viac voľného času. Musíme ho využiť na zvyšovanie odborných vedomostí, tak veľmi potrebných pre moderné hospodárenie. Vyplati sa preštudovať odložené poľnohospodárske týždeníky, prečítať si odborné knihy a neľutovať čas na oboznámenie sa s rozhlasovými reláciami a televíznym vysielaním pre roľníkov. Nemali by sme ani vychádzať príležitosť vypočuť si prednášku na poľnohospodárskom školení.

Dnes napišeme obšírejšie o dôležitom probléme produkcie prasiat.

Základnými činiteľmi, ktoré majú rozhodujúci vplyv na ekonomicke výsledky produkcie prasiat, je získanie od prasnice čo najväčšieho počtu prasiat v priebehu roka, ako aj zníženie nákladov na kŕmenie, ktoré podobne ako v chove ošípaných činí 70 — 80% všetkých výrobných nákladov. Obe tiež otázky sú so sebou spojené, lebo spolu s rastom počtu odchovaných prasiat od prasnice znižujú sa náklady na krmivá potrebné pre túto prasnicu.

V posledných rokoch z jedného vrhu sa získava príemerne vyše 10 prasiat, z toho sa odchováva prímerne 9,5. Sú to teda dobré výsledky, ktoré sa nelisia od výsledkov dosahovaných v takých krajinách, ako Dánsko, Holandsko či Švédsko. Napriek tomu ročná produkcia prasiat je u nás nízka. Vyplýva to z toho, že od jednej prasnice dosahujeme prímerne 1,5 vrhov ročne. Preto je potrebné zvýšiť počet vrhov. Väčšie množstvo vrhov ako dva ročne môžeme dosiahnuť skorším odlučováním prasiat od prasnice.

Keď odlučujeme prasatá od prasnice vo veku napr. 56 dní a dámme ju oplodniť po 8—12 dňoch od toho momentu, môžeme dosiahnuť dva vrhy za rok.

Pri krmivách, ktoré sú teraz k dostaniu, obdobie kŕmenia prasiat môžeme značne skrátiť.

Intenzívne využívanie prasnice vyžaduje náležité kŕmenie najmä pred párením. Po spárení prasnice, v období prvých troch mesiacov prasnosti znižujeme kŕmne dávky. Iba v období posledných dvoch-troch týždňov pred oprasnením, treba opäť zvýšiť kŕmne dávky, keďže plod sa rýchle rozvíja.

Tesne pred oprasnením znižujeme množstvo počítaných krmív, čím predbiehamie zápalu veme na a zápche.

Kŕmiť môžeme hospodárskymi krmivami, takými ako zemiaky, kŕmna repa, zelené krmivá a dopĺňujeme ich jadernými miešankami. Keď na gazonovstve pestujeme viac krmív, môžeme prasnicam dávať plné porce miešanky, ktoré robíme z jačmenného šrotu, bielkovicového koncentrátu a sušených zelených krmív.

Je veľmi dôležité, aby krmivá obsahovali vitamín A, ktorý má dobrý vplyv na rozvoj plodu. Tento vitamín obsahuje zelené krmivá — tak čerstvé, ako aj sušené, bôblik a listie z cukrovej repy.

Malým prasiatкам musíme zaistiť dostatok tepla. Prameňom tepla môžu byť infračervené žiaridlo. Prasatá by sme mali nechať cicať čo najskôr, do konca pred skončením prasenia. Kŕmenie ukludňuje prasnicu a často prasenie prebieha lepšie.

Prestávky v kŕmení prasiat by v prvom období nemali byť dlhšie ako jedna hodina. Od 4. dňa života treba prasatám dávať do chlieva čistú vodu, ktorú často meníme. Medzi štvrtým a siedmym dňom života treba doplnovať nedostatok železa v krmive. Preto sa prasatám dáva zvláštnu miešanku proti chudokrvnosťi alebo injekcie Ferrodexu.

Stály pokrm začíname prasatám dávať v druhom týždni života. Najprv dávame okolo 20 g praženého jačmeňa na kus denne. Po desačnovom priúčení, keď už prasa je okolo 10 dkg zrna, začíname dávať jaderné miešanky ku ktorým pridávame krmovinovú kriedu a kuchynskú soľ.

S.D.

Z AMOROVEJ LÚCKY

Zenou neurčitého veku možno byť len do určitého veku.

S. Altov

Povedať žene, že bola krásna, to nie je poklona, ale náhrobok.

Pierre Daninos

Pred svadboju zbožňoval. Potom sa stal bezbožníkom.

Kinčo Grozev

Zeny majú dosť dôvtipu, aby, keď sa vydajú za milionára, sa doňho aj zaľúbili.

C. Pavese

DOMÁCA POKLADNICA ZDRAVIA

KLOBÁSOVÝ JED je jedným z najsilnejších jedov, aké poznáme. K otrave týmto jedom dochádza po zjedení skazenej jedla, najčastejšie mäsovej konzervy, ale ne raz aj zeleninovej, skazenejho mäsa, zle vyúdenej klobásy a pod.

Charakteristické príznaky otravy sú nasledovné: suchosť ústnej dutiny, bolesti hlavy, závraty, zvracanie, zrakové poruchy — postihnutý vidi dvojmo, spavosť, opadávanie viečok. Otrávený pre silné oslabnutie sa nemôže zdvihnuť. Teplota tela je normálna. Zvracanie sa nemusí vyskytnúť a hnačky obyčajne nie. Je to veľmi ťažká a často smrtelná otrava. Po jej zistení treba čo najskôr zavolať lekára. Liečiť sa má výlučne v nemocnici.

Pred otrávením sa treba chrániť prezerajúc dôkladne mäsové konzervy a zaváracie poháre. Keď konzervy majú oba dná vypuklé, alebo ak pri ich otváraní vyfukne prudko plyn, a keď zaváracie poháre sa same otvorili — už sa absolutne nehodia na konzumovanie ani po opäťovnom uvarení bud' upražení. Lepšie je neistú konzervu vyhodiť, ako sa dať vystaviť nebezpečenstvu otravy, ktorá neraz končí smrťou.

VSETKÝM KRAJANKÁM A ICH RODINÁM ŽELÁME V NOVOM
ROKU VEL' A STASTIA, ZDRAVIA A ŽIVOTNEJ POHODY

REDAKCIÁ

KÝM MLÁĎA DOSPEJE

Zeleninové polievky a zeleninové kašičky sú pre malé dieťa bohatým prameňom minerálnych zložiek, najmä vápnika a draslika, železa, ako aj vitamínov, najmä A a C.

Zeleninovú polievku začináme dávať už štvormesačnému dieťaťu namiesto jedného mliečneho jedla, najlepšie na obed. Polievka by mala byť prípravená z rôznych druhov zeleniny (počiatočne prevážne mrkv) s troškou zemiacov.

Od piateho mesiaca dva až trikrát týždenne prípravujeme zeleninovú polievku na vývare z teliacich kostí, chudých hovädzích kostí alebo chudého hovädzieho mäsa.

Ku koncu prvého roku života dávame dieťaťu aj iné polievky: zemiakovú, krúpovú na zeleninovom vývare, paradajkovú alebo červený boršč (bez octu).

Zeleninové kašičky podávame dieťaťu od 6. mesiaca života ako druhý chod na obed. Znáujeme vtedy množstvo podávanej polievky tak, aby polievka a kašička spolu činili okolo 180 až 200 g. Zo začiatku dávame pretretú zeleninu a ku koncu prvého roka života — rozmačkanú vidličkou na tanieriku.

Jedlá pre deti treba starostlivo prípravovať. Vyše dvoj- až trojročným deťom dávame do jedla už také prirodzené prísady ako pažitku, zelenú petržlenovú vlnu, kôpor, ako aj rascu, majeran, cesnak alebo chren. Z kyselín dávame: citrónovú šťavu, šťavu z červenej repy a kapusty.

TAKÝ JE ŽIVOT...

21-ročná Lorraine Smithová stála už v bielych šatách a v závoji obklopená rodinou a čakala na snubencu. Čakala aj hostia a doma hostina i tradičná svadobná torta, keďže celá vec sa dialis v Brighton, v Anglicku. Ale ako v zlom sne, mladoženich neprišiel. Zmizol bez stopy. Možno si teda predstaviť všeobecny zmätok, zúfalstvo mladých. Hostia sa rozišli, hľadanie mladoženicha pokračovalo. Na druhý deň 28-ročný Artur Ayres prišiel zdravý a celý k snúbenke a oznámil, že neprišiel na sobáš, lebo... musel osamote porozmýšľať o svojom rozhodnutí. No a teraz je predsa len ochotný sa oženiť. Avšak urazená Lorraine definitívne odmietla takého nerozhodného kandidáta na manžela.

Talianke ženy získali (od 21 septembra m.r.) rovnoprávnosť v rodine. Podľa predpisov nevýšeho rodinného zákonníka, manžel už nemá zákonom posvätné právo byť

„hlavou rodiny“. Žena už nemusí teraz bývať tam, kde chce jej manžel a môže si ponechať svoje dievčenské priezvisko. Doterajšie „otecovské prinucovacie právo“ nad deťmi je zastúpené spoločným právom oboch manželov vychovávať deti.

FAKTY A ČÍSLA O ŽENÁCH

Hovorí sa, že ženy majú mimoriadne nadanie pre humanisticke vedy a krásne umenie. Fakty zdajú sa tomu protirečiť.

Je pravdu, že čoraz viac pribúda žien s vysokoškolským vzdelaním — filologickým, filozofickým a psychologickým, ako aj absolventiek umeleckých vysokých škôl, ale...

— Vo Zväze poľských výtvarných umelcov z celkového počtu členov je iba 43,7 perc. žien.

— Vo Zväze poľských hudobných umelcov — 37,3 perc.

— V Poľskom Pen Clube — 35,8 perc.

— Vo Zväze poľských spisovateľov — 27,3 perc.

— Vo Zväze poľských hudobných skladateľov — 16,4 perc.

— Vo Zväze autorov a skladateľov zábavných programov — ZAKR — 7,2 perc.

Malo žien je členkami Zväzu poľských novinárov. Je ich iba 28,2 perc.

Zeny sa „pevne držia“ iba v Poľskom zväze vydavateľov kníh (59,1 perc. všetkých členov), ako aj v Spolku poľských kníhkupeckov a v Spolku poľských knihovníkov (67,6 perc. členov).

Samozrejme, nie je dôležitý počet, ale kvalita diel a tvorivý prinos do rozvoja kultúry a umenia.

Analýza tejto stránky činnosti poľských umelkýn a pracovníčok kultúry zatiaľ nikto neurobil, ale vieme, aký by bol výsledok. Pochopiteľne, že nie z „prirodzených“ príčin. Jednoducho aj ženy-umelkyne majú domovy, manželov, deti, rodiny, teda povinnosti, ktoré celkom iste nenašomajú v rozvoji talentov a zaoberaním sa tvorivou prácou. Múzy pomáhajú písat básne a maľovať obrazy, ale zriedkavo — žiaľ — upratovať dom, variať a vychovávať deti.

VÍTE, ŽE...

... človek by mohl žiť 200 — 300 let. Gerontologové soudí, že lidský organizmus by to dokázal. Tuto schopnosť však ztrácime „cestou“. Hlavne proto, že nesprávne žijeme; zpôsob našeho života není zdaleka takový, jaký by měl byt a také špatné jíme. Kromě toho vystupují havárie niektorého orgánu a ten prestáva fungovať, ačkoliv všetky jiné by mohly bezvadne pracovať mnoho a mnoho let.

Z domácej hrnca

Hrozienska neklesnú do spodnej časti cesta, čo sa pri pečení veľmi často stáva, keď ich po umytí posypeme múkou a takéto zamúčené dávame do cesta.

Vzniknutú penu pri varení hovädzej polievky radíme nezbierať, lebo to sú vlastne zrazené bielkoviny. Pena sa počas varenia vyzráža a po odstavení polievky klesne na dno nádoby.

Zrazenú majonézu napravíme tak, že do druhej nádoby dámē čerstvý žltok a trochu horčice, rozmiešame a v malých dávkach postupne pridávame zrazenú majonézu.

Zvýšok droždia uschováme tak, že ho natlačíme do počátku, ktorý postavíme hore dnem na plýtky tanierik s trochou vody.

Ano, áno, nemýlite sa... Túto módu poznali už naše staré mamky. Dnes sa k nám vrátila pod názvom „retro“.

Kde je chyba?

B. MALÍKOVÁ

*Stvoro níše háky - láky
ako kocúr ~~stík~~ volájaky.
Dvojky majú malé uská,
trojky zase veľké brusá.
Písmenka má ako klady,
nikdy nevie, kde sú riadky,
prišom sa viazky vykručia!
Ceruza je nesúca,
aj larica krivá,
v dom je celá chyba.*

*že je jeho ruka lenivá,
o dom sa mu vobec nesniva.*

HRA NA KOLOTOČ

Deti sa rozdelia do dvoch kruhov. Menšie do vnútorného, väčšie do vonkajšieho. Učiteľ ich naučí túto riekaniku:

Dnes budeme veseli, kolotoč sme videli.
Poďte všetci, poďte k nám, kolotoč sa krúti sám.

Keď si deti text zapamätajú, na pokyn sa pochyťajú za ruky a v rytmie, v akom prediekavajú text, každý krúti iným smerom. Deti vnútorného kruhu sú otočené chrbtom do stredu kruhu, deti vonkajšieho kruhu tvárou. Kruhy sa prestanú krútiť, keď vedúci povie:

Jeden, dva, tri, štyri, päť, stoj, kolotoč, ato hneď!

Vedúci môžu zrýchlovať text riekanky a tým aj rytmus točiacich sa kruhov natočko, až sa zdá, že kolotoč naozaj lieta. Keď vedúci kolotoč zastavi, deti si môžu vymeniť miesto.

LIPTOVSKÁ PORADA

M. RÁZUSOVÁ-MARTÁKOVÁ

„Neráchte sa k hnevnu pohnúť, vaša milosť, ale vyzliec sme vás museli. Na čas si požičiam váš kroj a chlapci zas totó ostnaté. Pôjdeme trochu po práci, a kym sa vrátim, môj kamarát sa o vás postará.“

A Jánošík už netratil času. Tlmeným hlasom vydal niekoľko rozkazov, Ilčíka postavil na stráž a s ostatnou družinou zbojníkov sa stratil v prvej húštine.

Pán Bešeňovský ostal ležať na chrbte a jeho drabi s ním.

A liptovské panstvo sa zvážalo zo všetkých strán do kaštieľa v Paludzi. Sotva jeden koč prehrmel, už druhý dvihal kúdol prachu na ceste. Kamený kaštieľ vrel hlasmi ani úl, no hrubé múry nepustia von ani slovka zrozumiteľného. Nepríde nik, kto nemá prísť, a páni si dali sľub, že nik predčasne nevynesie, čo sa tu dnes uradia.

Už všetci pozvaní sedia vo veľkej dvorane, len mladý Bešeňovský nie. Páni bratia sú na neho zvedaví a dosť netrpeživo ho čakajú. Chceli by ho — ako že je už doma — osobitne privítať, a preto aj namiesto otca pozvali syna na túto poradu. Nech sa mláda zaúča.

Len čo toľko nechodí? Sieň hučí od smiechu aj vravy, no podchvíľou vyjde niekto predo dvere a sa započúva, či nehrkocú kolesá koča po ceste.

A ako to zväčša býva, keď už ho celkom prestali čakať, odrazu vrazili panské vránky cez bránu a pred výpustkom zastali.

Len čo štvorka vrhmeľa, páni vyrojili sa von a príchodzieho objimali, radostne vítalí.

„Chvalabohu, Ondriško, už sme mali strach, že si voľakde cestou uviazol,“ srdiečne ho stíksa starý Pongrác, jeho krstný otec.

„Ved' veru málo chýbal, že som pod horou v Jánošíkových pazúroch neostal,“ smial sa veselo pán Ondriš a objimal sa so všetkými.

Ako? — Kde? — Kedy? — Otázky sa zo všetkých strán sypali a Bešeňovský musel dopodrobna vyrozprávať, ako ho zbojník pristavil, no ako sa on smelo cez jeho bandu prebil a ušiel na štvorke.

Páni boli hrdí na tohto mladého jastraba. Vyrástol, zmocnel a vidno, že si i v nebezpečenstve poradí. No domáci pán, pán Platthy, sa veľmi pohoršil: „Toto je, páni bratia, jednako priveľa! Aby sme sa pomaly báli aj nos vystríľiť z kúrie. Už je zvrchovaný čas zarazíť takéto výčiny!“

Všetci búrlivo s ním súhlasili. Kliaťby a hrozby sa len tak sypali na hlavy zbojníkov — a za takých rečí viedli nového hosta do domu. Potom zavreli dvere dvorany a liptovskí páni konečne začali dôvernú poradu.

Ako sa vtedy radili, to nepreniklo za múry, no deň už hodine pokročil, keď padlo posledné slovo. Pán domu vydal potom rozkazy — a začala sa hostina. Vyobliekaní sluhovia nosili jedlo za jedlom a z tajných útrob kaštieľa prudilo zlaté tokajské. Jedlo sa, pilo veselo a všetky panské starosti sa v tejto jedinej panskej práci rozplynuli ako hmla, keď na ňu slnko zasveti.

Už mali všetci veľmi dobrú náladu a rozprávali sa novinky a klebiecky. Na hodnú kôpku veselých i väznych prihod i mohutný Kysel z Podtúrne prihodil svoje, a to hlasom, od ktorého rinčalo sklo v oblokoch:

„A či ste, páni bratia, počuli, čo sa ani nie pred týždňom stalo u Jušta v Neepaloch?“

Hned sa najbližšie hlavy zvedavo obrátili. Mladý Aduš Turánsky zazvonil o korbel — a v sieni stíchlá vrava, prestal smiech.

Každy v očakávaní uprel pohľad na starca. Kysel prihladił si dlhé fúzy a pokračoval:

„Nuž... patrí sa i vám o tom vedieť. V Jušťovom kaštieli sa hostili vraj práve tak ako my teraz, ibaže mali aj Cigáňov a tanec. A tu, keď boli v najlepšom, len vhupne im ten zbojník Jánošík: Dať bohu dušu, mne dukáty! A befár, ozbíjal hostí o všetky šperky a peniaze. Potom vraj retiazky a prsteňe rozdával po dedinách sedliacíkym dievčiskám.“

(DOKONČENIE V BUDÚCOM ČISLE)

NEZABUDNITE: 21. JANUÁRA DEŇ BABIČIEK

TENTO DEŇ A PO CELÝ ROK BUD'TE DOBRÍ KU
KAŽDEJ BABIČKE A POMÁHAJTE JEJ V PRÁCI.

ZIMA

Prišla zima, jak sa patrí,
oznamujú naše Tatry.
Hovoríme: Nech?
Aspoň máme sneh!

Janka Hurajtová
Štrba

KARNEVAL

Obloha sa zachmúrila,
stiahla čierne rolety.
Co len na to povie vietor,
keď okolo poletí?

Nevyčírial, nehartušil,
len za rohom tíško hral:
Podte, vločky, snežné vločky,
chystám veľký karneval.

Už sa hrnú v bielych čipkách,
z čierňavy ich vylákal,
valčíkovým kolom víria
pri muzike tuláka.

Elena Čepčeková

AKO VZNIKÁ L'AD

Blízko jednej smutnej vŕby
malý trpaslík sa hrbi.
Sedi, sedi, posedáva,
hojdá sa mu veľká hlava.

Na hlove má dlhú bradu,
bradu vpred, bradu vzadu,
a keď zima udrie všade,
šmykame sa na tej brade.

Ján Šimonovič

SNEHOVÉ VLOČKY

Tanečujú, tanečujú,
snehové vločky,
tanečujú Pahučko,
pôvabné robia krôčky.
Posokcia na päty,
potom na špičky,
rozkrútila sukníčky
z bielučkej čipky.
A keď sa unavia
veselým tancom,
v snehovej perinke
zaspia si spánkom
bielučkej zimy.
Trávička, stromy, les,
všetko spí s nimi.

Elena Pusztaová

P
rawnik

WYKŁUCZENIE
OJCOSTWA

W.K. z Orawy zapytuje gdzie należy się zwrócić i jakie trzeba przeprowadzić badania, żeby się przekonać, że jest się na pewno ojcem dziecka.

Odpowiadamy: Jednym

sposobem ustalenia, czy jest się ojcem dziecka jest wystąpienie do Sądu Wojewódzkiego ze specjalnym powództwem o załeczenie ojcostwa.

Istnieje bowiem domniemanie, że jeżeli dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa, albo przed upływem trzystu dni od ustania lub unieważnienia tego małżeństwa, to pochodzi ono od męża matki.

Jednakże, jeżeli urodziło się przed upływem tych

trzystu dni, ale po zawarciu przez matkę małżeństwa, to za ojca dziecka uważa się drugiego męża matki.

Żeby obalić któreś z tych domnieman, mąż matki musi wnieść powództwo o zaprzeczenie ojcostwa, w ciągu 6 miesięcy od dnia, w którym dowiedział się on o urodzeniu się dziecka.

W toku procesu nie ma możliwości uzyskania pewności, iż jest się ojcem

dziecka. Można natomiast o ojcostwo wykluczyć.

W tym celu należy wykazać, że np. nie było możliwości cielesnego obcowania małżonków w okresie poczęcia dziecka. Sąd może zarządzić także badanie grupy krwi ojca i dziecka lub inne badania (na przykład antropologiczne). Badania te mogą dać dowody wykluczające ojcostwo, nie mogą natomiast ojcostwa udowodnić.

Podstawa prawa: art. 62–71 k.r.o.p. oraz art. 454 § 2 i art. 456 § 3 k.p.c.

W
eterynarz

OB. S.B. Z NOWEGO
TARGU PYTA:

Słyszałem o jakiejś nowej groźnej chorobie atakującej króliki. Ponieważ mam niedużą ich hodowlę, chciałbym coś o tej chorobie wiedzieć.

Odpow. Trudno jest na tak ogólnikowo zadane pytanie odpowiedzieć, nie znając takich szczegółów, jak np. objawy chorobowe. Podejrzewam jednak, że jeśli mowa o nowej chorobie, to chodzi tu o chorobę zwaną Myksomatozą królików. Poza Europą choroba ta nie jest tak nowa, bo stwierdzono ją po raz pierwszy w 1909 roku w Ameryce Południowej. W Europie zasłusznie uważa się ją za nową, gdyż rozpanoszyła się począwszy od 1952 roku. W tym to roku pewien lekarz francuski zakaził schwytane w swojej posiadłości dzikie króliki, właśnie myksomatozą, aby w ten sposób ustrzec się

od dalszych, powodowanych przez nie strat. Wybuchła wtedy zaraza, która objęła całą Francję i nastąpiło spustoszenie nie tylko wśród królików żyjących dziko ale i w hodowlach domowych. Wkrótce po tym chorobę stwierdzono w Belgii, Włoszech, Szwajcarii, Hiszpanii, RFN, NRD i Czechosłowacji. W Polsce choroba ta pojawiła się już w 1955 roku. Po tych dwudziestu latach można stwierdzić, że właściwie choroba ta zatrzymała się na linii Wisły, choć gdzie niegdzie można ją spotkać po drugiej t.j. prawej stronie. W 1966 roku rozporządzeniem ministra rolnictwa, myksomatoza została włączona do chorób zwalczanych z urządzeniem (Dz.U. Nr. 38 poz. 232). Rozporządzenie to ustala postępowanie w wypadku stwierdzenia tej choroby wśród królików domowych, a także odszkodowania za zwierzęta zabite na zarządzenie władz, w wysokości 4/5 ich wartości. Wybicie chorych zwierząt, oraz zwierząt podejrzanych o chorobę lub zarażenie się jest metodą skuteczną, prowadzącą do szybkiej likwidacji. Inne zarządzenie

dotyczy zwalczania myksomatozy u królików dzikich. A teraz parę słów o samej chorobie. Otóż choroba ta wywoływanego jest przez wirusa, rozwijającą się w narządach wewnętrznych, wirus bardzo odporny na wszelkie środki dezynfekcyjne. Zakażenie częściowo może wystąpić przez bezpośrednie zetknięcie się zwierząt ze zdrowymi. Prawdopodobnie zdrowe króliki przyjmują wraz z karmą i wodą wirusa wydalany przez sztuki chore. W większości jednak przypadków w zakażeniu pośredniczą owady klujące, takie jak komary, w których wirus może żyć do 25 dni. Za tym mogą przemawiać takie fakty, jak zwiększenie się przypadków choroby w miesiącach, w których rozmnażają się komary. W okresie zimy zaś, w mniejszym co prawda stopniu, chorobę tę mogą przenosić i pchły.

Okres wylegania się choroby trwa 4–6 dni. Po tych dniach uwidoczni się obrzęk, wyciek z oczu, a następnie obrzęki podskórnne na głowie, powodujące układanie się skóry w grube faldy. Podobne obrzęki powstają i w innych

okolicach ciała. Po około 10 dniach zauważać można duże trudności w oddychaniu, dolatującą się zapalenie płuc i po około 2 tygodniach następuje śmierć. Lagodny przebieg choroby, nie powodujący śmierci, zdarza się tylko pod koniec zarazy, a zwierzęta przetrzymujące chorobę zazwyczaj uodporniają się na nią. Jeśli chodzi o leczenie, to nie ma ono szans powodzenia. Antybiotyki (penicylina, chloromycyna itp.) oraz sulfamidy tak skuteczne w innych chorobach zakaźnych, w tej okazują się całkowicie nieskuteczne. Zwalczanie myksomatozy królików przez wybicie, jest tylko skuteczne przy królikach hodowlanych, natomiast szczególnie uciaszliwe przy całkowitej likwidacji choroby, gdyż niemożliwe jest przecież doszczętnie wybicie dzikich królików. Podstawowe zabiegi polegają na ścisłej kontroli nad stadami hodowlanymi oraz na chronieniu ich przed komarami i na wybiciu zwierząt chorych i podejrzanych o chorobę.

Henryk Mączka

H
uzka

Máme masopust, dereme peří, chystáme dodérky a musíme tedy něco dobrého nachystat.

KOBLIHY

Rozpočet pro 5 osob: 5 dkg másla, 3 dkg cukru, 4 złoutky, 1 lžice rumu, 2 dkg drożdži, 1/8 l mleka, 30 dkg krupičkové mouky, 10 dkg husté marmelády (meruňková nebo rybízová), 50 dkg převařeného másla na smažení (nebo sádla nebo část sádla a másla), vanilkový cukr na posypání a mouka na výl.

V mísce třeme máslo, cukr a złoutky 15 minut. Přidáme rum, špetku soli, citr. kůru a vykynutý kvásek (teplé mléko, droždži a trochu mouky). Těsto zahustíme ohřátou moukou,

dobře vypracujeme, až se tvoří puchýřky a dáme vykynout. Pak děláme koblihy. Těsto rozválíme na pomoučeném vále asi na prst silně a kulatým tvorkem nebo skleničkou z jemného skla označíme na polovině těsně vedle sebe kolečka. Do středu každého kolečka položíme kousek marmelády. Důležité je, aby byla přesně uprostřed, jinak při smažení budou koblihy plavat na stranu. Pak z druhé poloviny těsta vykrájíme kolečka a položíme je na označená kolečka s marmeládou. Okraje každého kolečka dobré prsty přitlačíme a pak trochu menším tvorkem vykrojíme koblihy. Zbytky těsta ještě jednou rozválíme nebo nakonec usmažíme kouličky nebo tyčinky. Koblihy necháme vykynout na pomoučeném prkénku při kryté utěrkou nejdříve po jedné straně a pak je obrátíme, aby stejnomořně vykynuly i po druhé straně. Vykynuté koblihy sma-

žíme v kastrolu s rozpáleným převařeným máslem nebo sádlem (jsou méně jemné). Klademe je do tuku vrchní stranou ke dnu. Když zčervenají po jedné straně, obrátíme je, přiklopíme pokličkou a na mírnějším ohni dosáhneme po druhé straně. Usmažené koblihy vyndáme dírkovanou lopatičkou a uložíme na rozložených papírových ubrouscích nebo pižáčku a necháme oschnout. Pak je urovnáme na mísu a posypeme vanilkovým cukrem.

Koblihy se vám určitě podaří, budete-li se řítit předpisem a následujícími radami: koblihy před smažením musí být dobře vykynuté, dobře uzavřené, tuk musí být tolík, aby se na něm koblihy pohupovaly. Klademe je do dobré rozpáleného tuku (ale ne přepáleného), jinak sají tuk a jsou mastné a těžké. Méně pracné jsou prázdné koblihy bez marmelády; vykrajujeme kolečka z vyšší vrstvy těsta.

BOŽÍ MILOSTI
(faworki)

Rozpočet: 25 dkg hladké mouky, sůl, 2 dkg másla, 5 dkg cukru, 2 žloutky, 2 lžice bílého vína, asi 5 lžic sladké smetany, strouhaná citronová nebo pomerančová kůra, 25 dkg tuku na smažení, vanilkový cukr na posypání.

Na vý prosijeme mouku, přidáme sůl, cukr, citronovou nebo pomerančovou strouhanou kůru. Do mouky rozsekáme máslo, přidáme žloutky, víno a tolik sladké smetany, aby těsto bylo vláčné a měkké než na nudle. Dobře vypracujeme až se tvoří puchýřky. Těsto rozválíme na stéblo silně a rýhovacím kolečkem nebo nožem nakrájíme na obdélníčky, každý po délce uprostřed tříkrát nařízneme a v rozpaleném tuku smažíme po obou stranách do růžova. Můžeme také obdélníčky při vkládání do tuku ozdobně přeložit. Usmažené hodně posypeme cukrem s vanilkou.

psychozábava

JMÉNO VEŠTÍ

MATĚJ: jméno zanikající, jasne, blan-
kytné, dobré.

Většinou pochází z početné rodiny, málokdy bývá jedináčkem. Postavy je prostrední nebo vysoké, oči modré, šedé vzácně černé, plavovlasý nebo plavohnedý. Bývá z dvojčat. Má dobrá a inteligentní rodiče. Matěj je pomalý, má dobré srdce, je nadaný a ctižádostivý. Učení mu jde lehko a proto studuje na vysoké škole. Má nadání k humanitním a přírodním vědám a umění. Bývá velmi dobrým lékařem. Pokud pracuje v zemědělství, je dobrým hospodářem. Je jedinečně vtipný, což mu získává četné přátele.

Dědí vadu zraku a náchylnost k plícím a srdečním nemocem. Žení se elegantní, mnohem nižší ženou, která je dobrou hospodyní. Děti mívá až ke třicítce.

Protože je pracovitý a důvtipný, a také rodina mu pomáhá, žije s manželkou v dobroru, má hezký, komfortně zařízený byt, auto atd. Má smysl pro rodinný život, se svými sourozenci udržuje stálý styk. Rád hazarduje, vyhýbá se alkoholickým nápojům, je trochu romantický. Do čtyřiceti let mu život plyne klidně a šťastně, potom zachrání své manželství pouze vrozenou dobroutou a nerozehodností v jednání. Různé nemoci však manžele opět spojí a zahojí staré rány. Matěj hodně čte, má rád zábavu, méně film. Spokojen se životem dožívá se po dešlého věku.

TADMIR

SNÁŘ

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVEME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KED TO POKLADÁ ZA PRESDUDOK NASICH BABICEK. OSTATNE, VED JE TO IBA ZÁBAVA. TEDA KED SA VÁM SNIVA:

Amor, vidieť ho — láska, ktorá nebude trvalá
Báseň čítať — veľmi prijemná správa
Bavlnu priast alebo tkat — výhra, zisk
Bludit — mnoho ľažostí
Bonbón jest — zamiluješ sa
Dom vidieť — pekná budúcnosť
— v nôm bývať — nájdeš pomoc a ochranu v neštasti
Dravá zver — získaš priateľa
Farby v krabici vidieť — zisk a bohatstvo
Farbiť sám seba — muž hanba, žena dobro
Horčicu jest — nebezpečenstvo pred tebou
Kobylku zelenú vidieť skákať — nastanú bezstarostné časy
Konský chvost — vyznamenanie
Konzervy jest, otvárať — hlad, bidea
Sud prázdný — neprijemnosti
— plný — usilovnosť a šetrnosťou získaš majetok
— prasknutý — straty
— bez dna — márna námaha
— pred sebou kotuľať — dostaneš dobrú prácu

NEVIETE SI PORADIŤ S RÓZNYMI TAŽKOSŤAMI A ZÁLEŽITOSŤAMI, KTORÉ VÁS ROZČULUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU:
REDAKCIA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

ŽIVOT
CZASOPISMO
SPOŁECZNO
KULTURALNE
Ukazuje się
do 15 każdego
miesiąca

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEK — redaktor naczelnik, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jabłonka), František Bednarčík (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzyca Górska), Augustin Bryšek Chalupka (Nowa Biala), Bronislav Knapčík (Mikolów), Ján Kovalík (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnice Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Wacław Luśniński (Zelów), Lídya Mšálová (Zubrzyca Górska), Lídye Mundilová (Kuców), Ignác Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojowska (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gesiniec), Valerie Wojnarowska (Warszawa), Andrej Vaksmaný (Tribus), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska; tłumaczenia na język polski — Alžbeta Stojowska; weryfikacja stylistyczna i korekta tekstu — Ján Spernoga; red. techn. — Kazimiera Komosa; oprac. graf. — Grażyna Rogowska.

Nadsyłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca:

Wydawnictwo „Współczesne” RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.
Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57-3 zl. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 každego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeratę na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmuje Urząd Pocztowy oraz listonosze. Wszystkie instytucje państwowego i społeczeństwa w miastach, zamawiają prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch”. Pozostałe — mające siedzibę na wschód lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur zamawiają prenumeratę za pośrednictwem Urządów Pocztowych. Prenumeratę na zagranicę przyjmuje: RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych, ul. Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej o 50%.

Oddano do składu 10.XII.75. Numer podpisano do druku 12.I.76 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. N. 4000. Zam. 1847. Nr indeksu 38601/38501. J-5.

STÁVA SA AJ TAKTO

Nie banka a nie klenotárej obchod sa v Paríži stali cieľom lúpežného prepadu — ale sprostredkovateľa sochačov. Po viľamani do miestnosti sprostredkovateľne páčiatelia vyniesli karietku osôb hľadajúcich parťnerov.

Poľícia predpokladá, že bankomato išlo o ziskanie svojho druhého „banky informácií“ o najčastejšie osamotených osobách, ktoré do informačných dotazníkov zapisovali nieriad adresu, ale aj údaje o majetkových pomerech, zvykoch a celý rad iných informácií, ktoré mohli neskoršie uľahčiť zlodejské výpravy.

Paríž. Najstarší kabaret na svete Casino de Paris je pred finančnou ruinou. Je pravdu, že ceny vstupeniek stúpli o niekoľko percent, ale náklady a horáre o niekoľko desiatok percent. Raditeľstvo kabaretu, ktorého členkom je aj známa Zizi Jeanmarieová, sa obáva s prospektom o dojáciu na ministra kultúry. Ak nedostanú požadovanú kvótu, legendárny kabaret musieť likvidovať.

Všem, ktorí si Shirley Templeovou stále vybavujú v pamäti ako rozkošné, začnacie dítě, pripomínať, že je už čtyřiačasť sedin let. Je paní Blackovou, manželkou kalifornského priemyslovca a krom ďalšej výroby v USA v Ghane. Pro starší čtenáre, ktorí mají pred očami rozkošnú holčičku z dvaadväťa filmu, uverejňujeme jej fotografiu z onech let. Madam fotografii dcery paní Blackové, Susan, ktorá sa provdala za syna italského vývyslance v Ghane. Paní vývyslankynę Shirley Blacková prozradila novinárom, že možná dcera jej dcery bude druhou slavnou Shirley Templeovou.

rozhodne predstavte! veliteľstvo.

Keď na palube americkej ponorky Finback sa isté letné ráno objavila rozkošná 23-ročná striptérka (na snímke), ktorá v rytme potlesku nadsenej posadky predvedla tanec v oblečení topless — kapitán lode neprotíval. Dokonca podlakoval dievča bozkom plným vďak.

Keď na palube americkej ponorky Finback sa isté letné ráno objavila rozkošná 23-ročná striptérka (na snímke), ktorá v rytme potlesku nadsenej posadky predvedla tanec v oblečení topless — kapitán lode neprotíval. Dokonca podlakoval dievča bozkom plným vďak.

Waldo Emerson Ramsey, významnec Barbadosu v OSN, vyhral sa „medzinárodným následkom“, ak polícia z mestečka Pelham nedaleko New Yorku zastrelí jeho psa. Starosta Pelhamu rozkazal policii, aby zabila významného psa, ak ho zastihne bez ráhubka. Minulý rok tento pes pojazdil osem osôb. V protestnom liste významného diplomatika z chráneným diplomatickou imunitou Odibra protest dostal štátnej tajomník USA Kissinger.

Američtí manželé, bydlíci v Sacramento, tvrdí po tricetiletom manželstve, že dosud nemohli spoločne sŕňať dovolenou, pretože museli vydelať a venujovať se čtyřem dětem. Nyní, když poslední dítě je už samostatné a opusilo rodinný dům, manželé se rozhodli, že začnou nový život.

Dali výpověď v zaměstnání, prodali dům a kupili si campingový přívěs, na nějž napsali ideální manžel je taký, ktorý vždy si vzal ideálneho manželku.

Londýnský Daily Mirror vysvetlil, že keď o niekoľko týždňov sa správa o tomto zájave k tomu, že môže byť nebezpečná. Na tomto mieste musíme vysvetliť, že keď o niekoľko týždňov sa správa o tomto zájave k tomu, že môže byť nebezpečná.

OTÁZKA Č. 1 — Rýchle dostávas nadchu? — ANO 0 bodov — NIE 2 bodov.

OTÁZKA Č. 2 — Prečítala si za posledný měsíc nejaký knihu? — ANO 2 body — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 3 — Isla by si večer na cintorín? — ANO 1 — NIE 4 body.

OTÁZKA Č. 4 — Chceš byť si aby si, aby na svete po celý rok bojovalo teplo a hrálo sínko? — ANO 2 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 5 — Chceš byť si mat kúpeľu s ružovými kachličkami? — ANO 4 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 6 — Myslíš si, že výlety a turistika sú najlepšou formou odpo-

vaf a vának, ale kaderník sa kal na rozhodnutie. Skrátil vlasys 0 30 cm a viede zákaznícky sa zmenilo záťaľstvo.

Epilog tejto udalosti sa odohral na súde, ktorý majstrovu žal sa „medzinárodným následkom“, ak polícia z mestečka Pelham nedaleko New Yorku zastrelí jeho psa. Starosta Pelhamu rozkazal policii, aby zabila významného psa, ak ho zastihne bez ráhubka. Minulý rok tento pes pojazdil osem osôb. V protestnom liste významného diplomatika z chráneným diplomatickou imunitou Odibra protest dostal štátnej tajomník USA Kissinger.

Američtí manželé, bydlíci v Sacramento, tvrdí po tricetiletom manželstve, že dosud nemohli spoločne sŕňať dovolenou, pretože museli vydelať a venujovať se čtyřem dětem. Nyní, když poslední dítě je už samostatné a opusilo rodinný dům, manželé se rozhodli, že začnou nový život.

Dali výpověď v zaměstnání, prodali dům a kupili si campingový přívěs, na nějž napsali ideální manžel je taký, ktorý vždy si vzal ideálneho manželku.

OTÁZKA Č. 1 — Rýchle dostávas nadchu? — ANO 0 bodov — NIE 2 bodov.

OTÁZKA Č. 2 — Prečítala si za posledný měsíc nejaký knihu? — ANO 2 body — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 3 — Isla by si večer na cintorín? — ANO 1 — NIE 4 body.

OTÁZKA Č. 4 — Chceš byť si aby si, aby na svete po celý rok bojovalo teplo a hrálo sínko? — ANO 2 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 5 — Chceš byť si mat kúpeľu s ružovými kachličkami? — ANO 4 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 6 — Myslíš si, že výlety a turistika sú najlepšou formou odpo-

vaf a vának, ale kaderník sa kal na rozhodnutie. Skrátil vlasys 0 30 cm a viede zákaznícky sa zmenilo záťaľstvo.

Epilog tejto udalosti sa odohral na súde, ktorý majstrovu žal sa „medzinárodným následkom“, ak polícia z mestečka Pelham nedaleko New Yorku zastrelí jeho psa. Starosta Pelhamu rozkazal policii, aby zabila významného psa, ak ho zastihne bez ráhubka. Minulý rok tento pes pojazdil osem osôb. V protestnom liste významného diplomatika z chráneným diplomatickou imunitou Odibra protest dostal štátnej tajomník USA Kissinger.

Američtí manželé, bydlíci v Sacramento, tvrdí po tricetiletom manželstve, že dosud nemohli spoločne sŕňať dovolenou, pretože museli vydelať a venujovať se čtyřem dětem. Nyní, když poslední dítě je už samostatné a opusilo rodinný dům, manželé se rozhodli, že začnou nový život.

Dali výpověď v zaměstnání, prodali dům a kupili si campingový přívěs, na nějž napsali ideální manžel je taký, ktorý vždy si vzal ideálneho manželku.

OTÁZKA Č. 1 — Rýchle dostávas nadchu? — ANO 0 bodov — NIE 2 bodov.

OTÁZKA Č. 2 — Prečítala si za posledný měsíc nejaký knihu? — ANO 2 body — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 3 — Isla by si večer na cintorín? — ANO 1 — NIE 4 body.

OTÁZKA Č. 4 — Chceš byť si aby si, aby na svete po celý rok bojovalo teplo a hrálo sínko? — ANO 2 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 5 — Chceš byť si mat kúpeľu s ružovými kachličkami? — ANO 4 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 6 — Myslíš si, že výlety a turistika sú najlepšou formou odpo-

vaf a vának, ale kaderník sa kal na rozhodnutie. Skrátil vlasys 0 30 cm a viede zákaznícky sa zmenilo záťaľstvo.

Epilog tejto udalosti sa odohral na súde, ktorý majstrovu žal sa „medzinárodným následkom“, ak polícia z mestečka Pelham nedaleko New Yorku zastrelí jeho psa. Starosta Pelhamu rozkazal policii, aby zabila významného psa, ak ho zastihne bez ráhubka. Minulý rok tento pes pojazdil osem osôb. V protestnom liste významného diplomatika z chráneným diplomatickou imunitou Odibra protest dostal štátnej tajomník USA Kissinger.

Američtí manželé, bydlíci v Sacramento, tvrdí po tricetiletom manželstve, že dosud nemohli spoločne sŕňať dovolenou, pretože museli vydelať a venujovať se čtyřem dětem. Nyní, když poslední dítě je už samostatné a opusilo rodinný dům, manželé se rozhodli, že začnou nový život.

Dali výpověď v zaměstnání, prodali dům a kupili si campingový přívěs, na nějž napsali ideální manžel je taký, ktorý vždy si vzal ideálneho manželku.

OTÁZKA Č. 1 — Rýchle dostávas nadchu? — ANO 0 bodov — NIE 2 bodov.

OTÁZKA Č. 2 — Prečítala si za posledný měsíc nejaký knihu? — ANO 2 body — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 3 — Isla by si večer na cintorín? — ANO 1 — NIE 4 body.

OTÁZKA Č. 4 — Chceš byť si aby si, aby na svete po celý rok bojovalo teplo a hrálo sínko? — ANO 2 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 5 — Chceš byť si mat kúpeľu s ružovými kachličkami? — ANO 4 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 6 — Myslíš si, že výlety a turistika sú najlepšou formou odpo-

vaf a vának, ale kaderník sa kal na rozhodnutie. Skrátil vlasys 0 30 cm a viede zákaznícky sa zmenilo záťaľstvo.

Epilog tejto udalosti sa odohral na súde, ktorý majstrovu žal sa „medzinárodným následkom“, ak polícia z mestečka Pelham nedaleko New Yorku zastrelí jeho psa. Starosta Pelhamu rozkazal policii, aby zabila významného psa, ak ho zastihne bez ráhubka. Minulý rok tento pes pojazdil osem osôb. V protestnom liste významného diplomatika z chráneným diplomatickou imunitou Odibra protest dostal štátnej tajomník USA Kissinger.

Američtí manželé, bydlíci v Sacramento, tvrdí po tricetiletom manželstve, že dosud nemohli spoločne sŕňať dovolenou, pretože museli vydelať a venujovať se čtyřem dětem. Nyní, když poslední dítě je už samostatné a opusilo rodinný dům, manželé se rozhodli, že začnou nový život.

Dali výpověď v zaměstnání, prodali dům a kupili si campingový přívěs, na nějž napsali ideální manžel je taký, ktorý vždy si vzal ideálneho manželku.

OTÁZKA Č. 1 — Rýchle dostávas nadchu? — ANO 0 bodov — NIE 2 bodov.

OTÁZKA Č. 2 — Prečítala si za posledný měsíc nejaký knihu? — ANO 2 body — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 3 — Isla by si večer na cintorín? — ANO 1 — NIE 4 body.

OTÁZKA Č. 4 — Chceš byť si aby si, aby na svete po celý rok bojovalo teplo a hrálo sínko? — ANO 2 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 5 — Chceš byť si mat kúpeľu s ružovými kachličkami? — ANO 4 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 6 — Myslíš si, že výlety a turistika sú najlepšou formou odpo-

vaf a vának, ale kaderník sa kal na rozhodnutie. Skrátil vlasys 0 30 cm a viede zákaznícky sa zmenilo záťaľstvo.

Epilog tejto udalosti sa odohral na súde, ktorý majstrovu žal sa „medzinárodným následkom“, ak polícia z mestečka Pelham nedaleko New Yorku zastrelí jeho psa. Starosta Pelhamu rozkazal policii, aby zabila významného psa, ak ho zastihne bez ráhubka. Minulý rok tento pes pojazdil osem osôb. V protestnom liste významného diplomatika z chráneným diplomatickou imunitou Odibra protest dostal štátnej tajomník USA Kissinger.

Američtí manželé, bydlíci v Sacramento, tvrdí po tricetiletom manželstve, že dosud nemohli spoločne sŕňať dovolenou, pretože museli vydelať a venujovať se čtyřem dětem. Nyní, když poslední dítě je už samostatné a opusilo rodinný dům, manželé se rozhodli, že začnou nový život.

Dali výpověď v zaměstnání, prodali dům a kupili si campingový přívěs, na nějž napsali ideální manžel je taký, ktorý vždy si vzal ideálneho manželku.

OTÁZKA Č. 1 — Rýchle dostávas nadchu? — ANO 0 bodov — NIE 2 bodov.

OTÁZKA Č. 2 — Prečítala si za posledný měsíc nejaký knihu? — ANO 2 body — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 3 — Isla by si večer na cintorín? — ANO 1 — NIE 4 body.

OTÁZKA Č. 4 — Chceš byť si aby si, aby na svete po celý rok bojovalo teplo a hrálo sínko? — ANO 2 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 5 — Chceš byť si mat kúpeľu s ružovými kachličkami? — ANO 4 — NIE 1 bod.

OTÁZKA Č. 6 — Myslíš si, že výlety a turistika sú najlepšou formou odpo-

vaf a vának, ale kaderník sa kal na rozhodnutie. Skrátil vlasys 0 30 cm a viede zákaznícky sa zmenilo záťaľstvo.

Epilog tejto udalosti sa odohral na súde, ktorý majstrovu žal sa „medzinárodným následkom“, ak polícia z mestečka Pelham nedaleko New Yorku zastrelí jeho psa. Starosta Pelhamu rozkazal policii, aby zabila významného psa, ak ho zastihne bez ráhubka. Minulý rok tento pes pojazdil osem osôb. V protestnom liste významného diplomatika z chráneným diplomatickou imunitou Odibra protest dostal štátnej tajomník USA Kissinger.

Američtí manželé, bydlíci v Sacramento, tvrdí po tricetiletom manželstve, že dosud nemohli spoločne sŕňať dovolenou, pretože museli vydelať a venujovať se čtyřem dětem. Nyní, když poslední dítě je už samostatné a opusilo rodinný dům, manželé se rozhodli, že začnou nový život.

Dali výpověď v zaměstnání, prodali dům a kupili si campingový přívěs, na nějž napsali ideální manžel je taký, ktorý vždy si vzal ideálneho manželku.